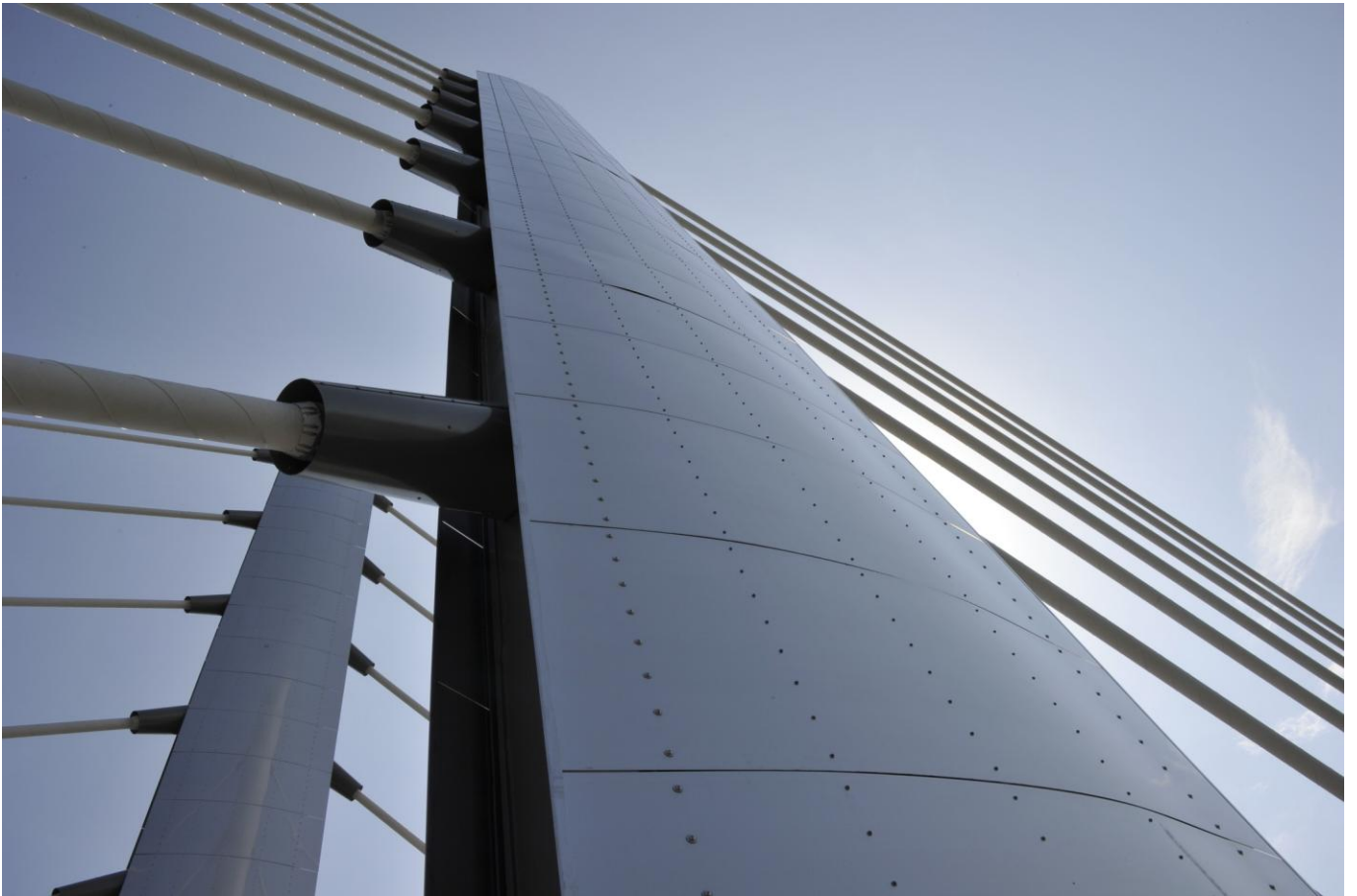

Helsingin kaupunki

Riskienhallintaraportti 2012

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	5
HELSINGIN KAUPUNKIKONSERNIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT	6
Taloudellisia ja strategisia riskejä	6
Operatiivisia ja muita riskejä	7
Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittäminen	7
TIIVISTELMÄT VIRASTOJEN JA LIIKELAITOSTEN SELONTEOISTA	8
KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA	8
Hallintokeskus	8
Helsingin Energia	8
Helsingin Satama	8
Taloushallintopalvelu	9
Talous- ja suunnittelukeskus	9
Tarkastusvirasto	9
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMI	10
Hankintakeskus	10
Helsingin tukkutori	10
HKL	11
Palmia	11
Pelastuslaitos	12
Rakennusvirasto	12
Stara	13
Ympäristökeskus	13
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	14
Sosiaalivirasto	14
Terveyskeskus	15
SIVISTYS- JA HENKILÖSTÖTOIMI	15
Henkilöstökeskus	15
Kaupunginkirjasto	16
Kaupunginmuseo	16
Kaupunginorkesteri	16
Korkeasaaren eläintarha	17
Kulttuurikeskus	17
Liikuntavirasto	17
Nuorisoasiainkeskus	18
Oiva Akatemia	19
Opetusvirasto	19

Ruotsinkielinen työväenopisto	21
Suomenkielinen työväenopisto	21
Taidemuseo	21
Tietokeskus.....	22
Työterveyskeskus	23
KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMI.....	23
Asuntotuotantotoimisto	23
Kaupunkisuunnitteluvirasto.....	24
Kiinteistövirasto.....	24
Rakennusvalvontavirasto.....	25
HAVAINTOJA TYTÄRYHTEISÖJEN SELONTEOISTA	26
NELJÄNNESVUOSITTAIN RAPORTOIVAT TYTÄRYHTEISÖT	26
Finlandia-talo Oy.....	26
Helsingin Bussiliikenne Oy	26
Helsingin kaupungin asunnot Oy	27
Helsingin Leijona Oy.....	27
Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy ja Kalasataman jätteen putkikeräys Oy.....	27
Mitox Oy.....	28
Oy Gardenia-Helsinki Ab	28
PosiVire Oy.....	28
PUOLIVUOSITTAIN RAPORTOIVAT TYTÄRYHTEISÖT	29
KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA	29
Forum Virium Helsinki Oy	29
Helen Sähköverkko Oy	30
Helsingin Matkailu Oy	30
Helsinki Abroad Ltd Oy	31
Helsinki Region Marketing Oy	31
Oy Mankala Ab	31
Suomen Energia-Urakointi Oy.....	32
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA	32
Helsingin Konsernihankinta Oy	32
MetropoliLab Oy	32
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	32
Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy	33
Suomenlinnan Liikenne Oy.....	33
Työmaahuolto Oy Ab	33
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN TOIMIALA	33
Helsingin Seniorisäätiö	33
Oulunkylän sairaskotisäätiö	34

Niemikotisäätiö	34
SIVISTYS- JA HENKILÖSTÖTOIMEN TOIMIALA	35
Helsingin Musiikkitalon säätiö	35
Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö	35
Helsingin teatterisäätiö	36
Helsinki Stadion Oy	36
Helsinki-viikon säätiö	37
Jääkentäsäätiö	37
Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy, Urheiluhallit Oy ja Vuosaaren Urheilutalo Oy	37
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	38
Stadion-säätiö	38
UMO-säätiö	39
KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMEN TOIMIALA	39
Hansasilta Koy	39
Helsingin Asumisoikeus Oy	39
Helsingin kaupungin 450-vuotis-taiteilijatalosäätiö	40
Helsingin Sähkötalo Koy	40
Helsingin Tennispalatsi Koy	40
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy	40
Helsingin Toimitilat Koy	40
Helsingin Väylä Oy	41
Helsingin Ympäristötalo Koy	41
Itä-Pasilan Pysäköinti Oy	41
Kaapelitalo Koy	42
Kaisaniemen Metrohalli Koy	42
Kiinteistö Oy Helsingin Malminkatu 3	43
Kontulan Palvelutalo Oy	43
Käpylän Terveystalo Koy	43
Lasipalatsin Mediakeskus Oy	43
Malmin Liiketalo Oy	44
Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos Koy	44
Oy Helsingin Asuntohankinta Ab	44
Pakkalantie 30 Koy	44
Palvelukeskus Albatross Oy	45
Puistolan Pankkitalo Koy	45
Rastilankallion päiväkotiy Oy	45
Töölönlahden Pysäköinti Oy	45
Viikin viher- ja ympäristötietokeskus Koy	45

JOHDANTO

Talous- ja suunnittelukeskus on laatinut raportin virastojen ja liikelaitosten sekä neljännes- ja puolivuositain kaupunginhallituksen konsernijaostolle raportoivien tytäryhteisöjen merkittävimmistä riskeistä ja riskienhallinnan tilasta. Nyt laadittu raportti perustuu kunkin viraston, liikelaitoksen ja tytäryhteisön vuoden 2012 tilinpäätöksen yhteydessä antamaan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan selontekoon.

Raporttiin sisältyy myös arvio kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä sekä riskienhallinnan ja sisäiseen valvonnan kehittämistoimista.

Vuosittain laadittava riskienhallintaraportti on osa johdon raportointia, ja sen tavoitteena on muodostaa kaupunkikonsernin johdolle kokonaiskuva kaupunkikonsernin riskienhallinnasta.

TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS
Taloussuunnittelu- ja varainhallintaosasto

Lisätiedot: Mika Häkkinen, riskienhallinnan asiantuntija, puh. 310 36334
Kannen kuva: Crusellin silta Länsisatamassa

HELSINGIN KAUPUNKIKONSERNIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Taloudellisia ja strategisia riskejä

Vuosi 2012 oli Helsingin kaupungin taloudessa hieman talousarviossa odotettua myönteisempi, mutta selvästi vuotta 2011 heikompi. Helsingin verotulot pysyivät lähes vuoden 2011 tasolla ja olivat ainoastaan 0,7 prosenttia vuotta 2011 paremmat. Kaupungin palvelutuotannon toimintamenojen kasvu vauhdittui 4,8 prosenttiin edellisen vuoden 2,5 prosentista. Edellisestä vuodesta Helsingin lainakanta pieneni, koska kaupungin lainanottoa lykättiin loppuvuodesta seuraavaan vuoteen. Tämä näkyi kuitenkin kaupungin maksuvalmiuden väliaikaisena heikkenemisenä vuoden 2012 lopussa.

Lisääntynyt epävarmuus on heikentänyt tulevaisuudennäkymiä niin kansainvälisessä taloudessa kuin kotimaassakin. Tulevaan talouskasvuun, julkiseen velkaantumiseen ja rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen liittyy suuria ja vaikeasti arvioitavia riskejä. Kaupungin lainakannan vuodesta 2008 jatkunut nopea kasvu ja vuonna 2013 jatkuva lainanotto muodostavat nyt käytettävissä olevien tietojen pohjalta arvioituna aikaisempaan verrattuna merkittävästi suuremman riskin kaupungin pitkän aikavälin kehittämismahdollisuuksille.

Kaupungin rahoitukselliseen tasapainoon vaikuttavia riskitekijöitä ovat lisäksi toimintamenojen kasvu, Helsingin Energian tuloksenteko- ja tuloutuskyky sekä maan hallituksen mahdolliset toimenpiteet kuntatalouden ja erityisesti Helsingin rahoitusasemaan liittyen. Suurten investointihankkeiden etenemiseen ja yhteensovittamiseen liittyy myös merkittäviä taloudellisia epävarmuustekijöitä.

Harmaasta taloudesta aiheutuu kaupungille haittaa muun muassa verotulojen menetyksenä. Kaupunki ei saa Verohallinnolta riittäviä tietoja, jotta harmaaseen talouteen voitaisiin puuttua tehokkaasti.

Riskien hallinta:

- Taloudelliset riskit otetaan huomioon ja niihin pyritään vaikuttamaan talousarvio-prosessissa, strategiatyössä sekä kaupungin tuottavuusohjelman valmistelussa.
- Talouden riskejä käsitellään muun muassa seurantaraporteissa ja tasehallintaryhmässä sekä virastojen ja liikelaitosten

säännöllisissä yhteistyötapaamisissa ja koulutustilaisuuksissa.

- Harmaan talouden torjuntaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Toimenpiteitä jatketaan vuonna 2013 talous- ja suunnittelukeskuksen koordinoimana.

Kaupunkilaisten hyvinvoinnin riskeinä ovat edelleen väestöryhmien väliset terveyserot ja nuorten syrjäytyminen.

Riskien hallinta:

- Kaupunkilaisten hyvinvointiin on kiinnitetty erityistä huomiota strategiaohjelman 2013–2016 valmistelussa.
- Lasten ja nuorten vuorovaikutussuunnitelmaa on kehitetty ja toteutettu osana Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Helsinkiläisiä nuoria kannustettiin vaikuttamaan heitä koskevissa asioissa muun muassa erilaisten Ruuti-toimintojen kautta.

Rakentamisen ja kiinteistöjen kunnossapidon riskit sekä rakennusten sisäilmaongelmien hallitseminen ovat muodostumassa tulevaisuudessa kaupunkitasoisiksi riskeiksi, joilla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Uudisrakentamiseen liittyvä riskitekijä on urakoitsijaresurssien puute, joka johtaa huonosti toimiviin urakkakilpailuihin ja korkeisiin rakentamiskustannuksiin. Vuonna 2012 uudisrakentamishankkeita koskevat urakkakilpailut toimivat kohtalaisesti.

Riskien hallinta:

- Muun muassa kiinteistövirasto ja ympäristökeskus ovat toimineet kiinteistö-, rakentamis- ja sisäilmariskien hallitsemiseksi.
- Rakentamisen laadun parantamiseen on kiinnitetty huomiota ja sitä jatketaan.
- Asuntotuotannon edellytyksistä huolehditaan kaavoituksen, esirakentamisen ja tontinluovutuksen keinoin.

Vuoden 2012 lopussa oli vireillä yhteensä kolme Euroopan komissiossa tai käräjäoikeudessa käsitellyssä olevaa oikeudellista asiaa, joihin sisäl-

tyy oleellisia taloudellisia vaatimuksia Helsingin kaupunkia kohtaan.

Operatiivisia ja muita riskejä

Kaupunkitasolla tarkasteltuna toiminnalliset tavoitteet toteutuivat useilla toimialoilla varsin hyvin. Organisaatiomuutoksiin liittyvät riskit kyettiin pitämään kohtuullisen hyvin hallinnassa.

Toimintaympäristön ja palvelutuotannon muutoksiin liittyvinä riskeinä on tunnistettu prosessi-, liiketoiminta- ja jatkuvuusriskejä. Toiminnan sujuvuutta ja jatkuvuutta uhkaavina riskeinä on tunnistettu henkilöstön eläköitymisen vaikutukset, muuttuvat osaamistarpeet sekä riippuvuus kriittisten osaamisalueiden avainhenkilöistä.

Riippuvuus tietojärjestelmistä ja tietoliikenneyhteyksistä tuo haasteita useiden toimintojen häiriöttömälle jatkuvuudelle. Tietojärjestelmien uudistamiseen ja käyttöönottoon liittyy myös taloudellisia ja toiminnallisia haasteita. Kaupungin laskutus- ja muiden järjestelmien käyttöönottoon liittyvät haasteet ovat vaikeuttaneet toimintaa.

Riskien hallinta:

- Kaupunki on kehittänyt hallintokuntarajat ylittäviä prosesseja. Nämä prosessit ovat merkittävä kehittämiskohde myös jatkossa. Operatiivisten riskien hallintaa kehitetään myös osana laatutyötä ja toiminnan jatkuvuuden varmistamista.
- Avainhenkilöriskejä pyritään hallitsemaan ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla, toimivilla sijaisjärjestelyillä ja osaamisen kehittämisellä.
- Kaupunki pyrkii yhtenäistämään HR-toimintaa.
- Tietojärjestelmien merkittävimpiä riskejä seurataan aktiivisesti muun muassa eri hankkeiden ohjaus- ja seurantaryhmissä.
- Tietoteknisten ratkaisujen palvelutoimitajien hallintaa on pystytty kaupunkitasolla yhtenäistämään ja tehostamaan ja sitä kehitetään edelleen.

Kiinteistöihin ja turvallisuuteen kohdistuu muun muassa onnettomuus-, palo- ja vuotoriskejä. Näistä ei aiheutunut vuonna 2012 merkittäviä kaupunkitasoisia vahinkoja.

Haastavat sääolosuhteet aiheuttavat kaupungille taloudellisia ja toiminnallisia riskejä.

Riskien hallinta:

- Kaupunki on varautunut tiettyihin henkilö- ja omaisuusriskeihin ennaltaehkäisyyn lisäksi vakuutusrahastolla ja vakuutuksilla.
- Kaupunki parantaa tulva- ja hulevesien sekä lumen hallintaa ja sään ääri-ilmiöihin varautumista.

Arvio merkittävimmistä riskeistä perustuu muun muassa riskienhallinnan koordinaatioryhmän joulukuussa 2012 tekemään riskienarviointiin sekä virastojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen vuonna 2012 raportointiin riskeihin ja tilinpäätöksen yhteydessä raportointiin merkittävimpiin riskeihin.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittäminen

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu kaupunkitasolla merkittäviä puutteita vuonna 2012. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty tekemällä riskikartoituksia ja päivittämällä riskienhallintasuunnitelmia.

Vuoden 2013 aikana jatketaan toimintaprosessien kehittämistä ja niiden riskien arviointia, kehitetään riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestelmällisyyttä ja dokumentointia sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilan arviointia. Riskienhallinnan tason arvioimiseen laadittava riskienhallinnan kypsyysmalli otetaan käyttöön vuonna 2013.

Kaupunki huomioi vuoden 2014 alusta voimaan tulevat kuntalain riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevat velvoitteet.

Talous- ja suunnittelukeskuksen johdolla toimiva keskeisten virastojen, liikelaitosten ja tytäryhteisöjen muodostama riskienhallinnan koordinaatioryhmä ohjaa ja koordinoi kaupunkikonsernin riskienhallintaa.

Sisäinen tarkastus teki muun muassa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä sekä selontekojen laatimista koskeneita tarkastuksia. Tarkastusten perusteella riskienhallinnan säännöllisyydessä ja systemaattisuudessa oli parannettavaa.

TIIVISTELMÄT VIRASTOJEN JA LIKELAITOSTEN SELONTEOISTA

KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA

Hallintokeskus

Viraston johto on säännöllisesti osallistunut koulutuksiin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan osaamisen kehittämiseksi. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa jatketaan voimassa olevien suunnitelmien ja ohjeiden pohjalta. Järjestelmää kehitetään päivittämällä riskienhallinnan suunnitelmia.

Hallintokeskus on arvioinut merkittävimpiä riskejä. Sähköinen asianhallinta ja kokouskäytäntö (Ahjo) sisältävät toiminnallisia tietojärjestelmiin liittyviä riskejä. Näiden varalta on kehitetty varajärjestelmiä. Toisaalta Ahjo on yksi riskienhallintakeinoista, joka mahdollistaa asioiden käsittelyn ja päätöksenteon läpinäkyvyyden ja laillisuuden valvonnan. Ahjo-järjestelmästä tehtiin vuonna 2012 tietoturva-auditointi.

Helsingin Energia

Helsingin Energian energiakaupan osalta on laadittu johtokunnan vahvistamat toimintaperiaatteet ja riskienhallintaohjeet.

Helsingin Energia on arvioinut toimintansa laajuuteen ja rakenteeseen nähden kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja.

Sähkömarkkinoiden vaihtelut ovat voimakkaita ja ennustettavuuden arvioidaan heikentyvän. Kilpailu loppuasiakasmarkkinoilla kiristyy. Sähköpörssihintojen vaihtelu aiheuttaa liiketoimintariskejä tukku- ja loppuasiakasmyynnissä sekä sähkön hankinnassa. Helsingin Energia varautuu riskeihin suojaamalla hankintaa ja myyntiä johdannaisilla.

Polttoaineiden hintakehityksestä ja päästökau-pasta aiheutuu tuotantokustannusten kohoamiseen liittyvä kannattavuusriski. Myös polttoaineiden saatavuus on epävarmuustekijä.

Voimalaitoskiinteistöt on vakuutettu kaupungin vakuutusrahastossa ja voimalaitosten tuotanto keskeytysvakuutuksella.

Helsingin Satama

Helsingin Sataman riskienhallinnan tavoitteena on pitää sataman toiminta häiriöttömänä ja sataman turvallisuustaso korkeana. Tämä saavutetaan riskien ja vaarojen tunnistamisella, niitä analysoimalla ja toimimalla epäkohtien parantamiseksi.

Talouden sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa toiminnan ja talouden suunnittelu-, ohjaus-, seuranta- ja raportointijärjestelmää.

Arvioinnin perusteella Helsingin Sataman riskienhallinta ja sisäinen valvonta on hallittua ja tilanne on vähintäänkin tyydyttävä.

Sisäisillä auditoinneilla arvioidaan vuosittain toiminnan laadukkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Ulkoinen arvioija DNV arvioi vuosittain toimintajärjestelmän ja sisäisten auditointien toimivuutta.

Helsingin Satama on määritellyt merkittävimmät strategiset, operatiiviset sekä henkilöstöön ja omaisuuteen liittyvät riskit. Helsingin Satama läpikävi vuonna 2012 kaikki riskilajit pyrkien tunnistamaan erityiset riskikohteet, joita on tutkittava erillisillä riskikartoituksilla.

Vallitseva heikko taloustilanne on kiristänyt sataman toimijoiden toimintapuitteita ja heikentänyt kannattavuutta. Heikentynyt markkinatilanne on myös vähentänyt tuonnin ja viennin volyymeja niin Helsingin Satamassa kuin valtakunnallises-tikin.

Helsingin Satama on arvioinut sopeutumisky-kynsä talouden edelleen heikentyessä. Toistaiseksi ei ole ollut tarvetta supistaa palveluja. Suunnitellut investoinnit on myös voitu toistaiseksi toteuttaa.

Strategisena riskinä nähdään mahdollinen kapasiteetin puute erityisesti matkustajalauttaliikenteessä. Helsingin Satama valmisteli vuonna 2012 Helsingin satamosien kehittämissuunnitelman vuoteen 2022, jolla sataman kapasiteetin riittävyys halutaan varmistaa.

Helsingin Satama minimoi liiketoiminnan riskit hyvällä sopimusten hallinnalla ja aktiivisella saatavien seuraamisella.

Taloushallintopalvelu

Taloushallintopalvelu arvioi säännöllisesti johdon riskipäivässä (viimeksi 29.10.2012) riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta. Arviointikriteereinä käytettiin sisäisen valvonnan taulukossa määriteltyjä tekijöitä. Tehdyn itsearvioinnin perusteella riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on melko hyvä.

Kuluneella tilikaudella on todettu, että parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohdat: tietojärjestelmien lokitietojen käsittelyprosessin ohjeistaminen, valmissuunnitelman loppuunsaattaminen, tietojärjestelmien toipumissuunnitelmiin päivittäminen ja tietojärjestelmien avainhenkilöiden määrittely. Edellä mainittujen poikkeamisen korjaamiseksi epäkohdat on otettu vuoden 2013 tulokorttitavoitteiksi.

Arvioinnin perusteella merkittävimpiä riskejä ovat tietoturvaan, tietojärjestelmien ylläpidon ja kehittämisen yhteistyön toimivuuteen sekä osaamiseen ja työkykyyn liittyvät riskitekijät. Riskien hallitsemiseksi on toteutettu useita toimenpiteitä vuoden 2012 aikana.

Vuoden 2013 aikana kehitetään asiakaspalautejärjestelmää ja jatketaan tietoturvan kehittämistä sekä toteutetaan riskikartoitus.

Talous- ja suunnittelukeskus

Talous- ja suunnittelukeskuksen osastot ovat arvioineet riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta hyödyntäen muun muassa toimintasuunnitelmaa ja sen toteutumisen arviointia, riskienhallinnan kypsyysmallia ja kaupungin sisäisen valvonnan muistilistaa sekä EFQM - itsearvioinneista saatuja tuloksia.

Arvioiden perusteella riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Riskienhallinnassa ja sisäisen valvonnessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita vuonna 2012.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana jatkamalla toimintaprosessien ja prosessimittareiden kehittämistä. Yhdellä osastolla riskienhallinnan tason arvioimi-

nessä on pilotoitu luonnosta riskienhallinnan kypsyysmallista.

Vuoden 2013 aikana kehitetään edelleen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestelmällisyyttä ja dokumentointia sekä toteutetaan itsearviointeja.

Talous- ja suunnittelukeskus arvioinnin mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat kaupungin talouteen liittyvät riskit, tietojärjestelmien hankintaan, käyttöönottoon ja tietoturvaan sekä toiminnan jatkuvuuteen liittyvät riskit. Edellä mainittujen riskien hallitsemiseksi on useita virasto- ja kaupunkitasoisia toimenpiteitä ja menettelyjä.

Tarkastusvirasto

Tarkastusvirasto on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta johtoryhmässä mm. kehittämishankkeiden ja koulutussuunnitelman seurannan sekä sisäisten ohjeiden päivittämisen yhteydessä. Johtoryhmä arvioi valvonnan ja riskienhallinnan kehitystarpeita.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella tarkastusvirasto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Arvioinnissa ei ole kuluneella tilikaudella havaittu merkittäviä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan epäkohtia.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana panostamalla erityisesti kaupungin uuteen laskentajärjestelmään perehtymiseen ja sen tarkastamiseen.

Arviointitoiminnassa varmistetaan uudella arvioinnin käsikirjalla oman työn laatua ja parannetaan asiakasodotuksiin vastaamista. Jaostotyöskentelyn toimivuutta on varmistettu suunnitelmalla kahden jaoston toimintamallia. Viraston tukipalveluissa riskienhallintaa on kehitetty selkeyttämällä rooleja ja järjestämällä tehtäviä uudelleen.

Vuonna 2013 tarkastuksessa jatketaan tarkastusmenetelmien kehittämistä uuden laskentajärjestelmän pohjalta. Taloussuunnitelmakauden 2012–2014 hankkeissa on otettu monipuolisesti huomioon viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan edistäminen.

Vuoden 2013 loppuun mennessä päivitetään viraston riskienhallintasuunnitelma ja osana viraston toiminnan EFQM-mallin mukaista itsearviointia tullaan viraston riskienhallinnan tilaa testaamaan keskushallinnon kehittämällä kypsyysmallilla.

Tarkastusviraston arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat toimintaym-

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMI

Hankintakeskus

Hankintojen kilpailuttamiseen liittyviä riskejä hallitaan mm. käsittelemällä jokainen yhteishankintakilpailutus tavoitteineen ja riskeineen johtoryhmässä. Hankintalaki ja kaupungin oma ohjeistus määrittävät ja ohjaavat varsin tarkasti hankintaprosesseja.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja kehittämistarpeita arvioidaan tarpeen mukaan toiminnan seuranta-, suunnittelu- ja kehittämispalaverissa, johtoryhmässä ja yhteistyöneuvotteluissa taloushallintopalvelukeskuksen kanssa.

Toiminnan seurannan ja tarkastusviraston tarkastuksen perusteella hankintakeskus esittää, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Sosiaaliviraston ja terveystieteiden yhdistymisen myötä hankintojen keskittäminen hankintakeskukseen vuoden 2013 alusta edellyttää myös riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelmien tarkistamista.

Hankintakeskuksella on omaan toimintaansa liittyvä riskienhallintasuunnitelma, jossa on kuvattu toiminnan riskit ja niiden hallinta. Merkittävimpiä riskejä ovat hankintojen kilpailuttamiseen liittyvät riskit, tietojärjestelmiin liittyvät riskit ja toimitilojen käyttöön liittyvät riskit. Kaupunkitason riskiarvioinneissa hankintoihin liittyvät riskit ovat hallinnan normaalitasolla.

Helsingin tukkutori

Tukkutorin riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty viraston organisaation kokoon ja toimintaan nähden sopivaksi. Pääpaino on taloudellisten riskien minimoimisessa. Tukktorin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutusta arvioidaan johtoryhmässä.

päristön muutokset, tiukkeneva talous ja resursointi, henkilöstön osaamisen ylläpitäminen ja kasvattaminen sekä työssä jaksaminen. Johtoryhmäarvion mukaan riskien hallinnassa on menneen vuoden aikana onnistuttu hyvin.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Helsingin Tukutori esittää, että riskienhallinta ja sisäinen valvonta on nykytilanteessa aiempaa haastavampaa. Yleinen taloudellinen tilanne ja kaupungin laskutus- ja muiden järjestelmien huono toimiminen ovat vaikeuttaneet talouden seuranta ja muun muassa luottotappioiden hallintaa erityisesti vuonna 2012. Tämä on lisännyt talouteen ja vuokraustoimintaan liittyviä riskejä.

Toiminnallisia riskejä ovat tuoneet lisäksi Vanhan kauppahallin remontti ja Hietalahden kauppahallin uudelleen käynnistäminen elintarvikehallina. Myös tukkutorialueelle avattava Teuras-tamo on suuri muutos toiminnassa, mikä kokonaisuutena nostaa päätösten ja toiminnan riskitasoa. Nämä riskit on tiedostettu ja hankkeiden onnistumista arvioidaan jatkuvasti. Onnistuessaan kaikki hankkeet tuottavat selkeää lisäarvoa kaupunkilaisille ja elinkeinotoiminnalle.

Arvioinnin perusteella Helsingin Tukktorin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila heikentyi selvästi vuosina 2011 ja 2012, jolloin Tukktorin organisaatioon yhdistettiin Kauppahalli- ja toripalvelun yksikkö. Syynä tähän on muutoksen laajuus ja nopeus. Muutoksesta huolimatta kokonaisuuden hallinta on parantunut vuoden 2012 aikana, mikä perustuu pääosin tietotaidon lisääntymiseen organisaatiossa ja tärkeiden tehtävien onnistuneisiin rekrytointeihin.

It-asioiden ja tietotekniikkakokonaisuuden riskiä pienennettiin vuonna 2012. Edellisenä vuonna havaittu palvelukassan toimintaan liittynyt riski saatiin korjatuksi ja tehtävät vastuutetuiksi ja ohjeistetuiksi. Asiakaspalveluhenkilöstön koulutuksen ja uuden toimiston tilajärjestelyiden avulla asiakas- ja kassanhoitopalveluihin liittyviä riskejä voitiin poistaa. Tukkutorialueella päivitettiin myös

pelastussuunnitelmia Pakastamon, Teurastamon ja toimiston osalta.

Helsingin Tukutorin arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat edelleen talouteen ja kassatoimintoihin liittyvät tekijät, joiden kehittäminen jatkuu vuoden 2012 aikana.

Tukutorin merkittävin toiminnallinen riski on teknisesti vanhentunut pakastamo, jonka häiriöt ovat riski lähiympäristön asukkaille ja tukutori-alueen toimijoille.

Strategisina riskeinä voidaan pitää erityisesti kehittämistyön pohjalta tehtäviä suuria muutoksia toiminnassa.

HKL

HKL:n riskienhallinta on järjestetty tekemällä riskienkartoitus ja kokoamalla riskienhallintaraportti, jossa on arvioitu riskien todennäköisyyttä ja suuruutta sekä mahdollisia toimenpiteitä riskien todennäköisyyden pienentämiseksi. Sisäinen valvonta on järjestetty osana johtamisjärjestelmää sekä esimerkiksi ohjeistamalla kassojen ja varastojen valvonta ja tarkastukset. HKL:n riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu Helsingin kaupungin sisäisen tarkastuksen toimesta vuonna 2012.

HKL:n riskienhallinta ja sisäinen valvonta on ajan tasalla ja vähintäänkin tyydyttävällä tasolla.

Sisäisen tarkastuksen toimenpidesuosituksena on, että HKL:n riskikartoituksen päivitys tehdään jatkossa osana talousarvioprosessia. Tarkastusraportissa suositellaan myös, että HKL:n hankintamenettelyjen ohjeistusta yhtenäistetään ja hankesuunnitelmiin sisällytetään riskiarviointi. Lisäksi raportissa suositellaan, että HKL-Metroliikenne laatii kirjallisen johtamisjärjestelmän kuvauksen ja siihen perustuvan toimintasuunnitelman vastaavalla tavalla kuin HKL-Raitioliikenne ja HKL-Infrapalvelut ovat tehneet ja että HKL:n selonteko riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä liitetään vastaisuudessa HKL:n johtokunnan hyväksymään toimintakertomukseen.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on tehty toimenpidesuunnitelma. Toimenpiteet on aikataulutettu ja toimenpiteille on nimetty vastuuhenkilöt.

HKL:n arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat suurten investointihankkeiden eteneminen aikataulussa ja niiden yhteensovittaminen keskenään sekä hankkeisiin liittyvät taloudelliset riskit. Automaattimetrohankkeen etenemisen varmistamiseksi tehtiin toimitajan kanssa sopimus menettelytavoista avoimien asioiden edistämiseksi ja erimielisyyksien ratkaisemisesta myöhemmin.

HKL:llä on laaja investointisuunnitelma tuleville vuosille ja investoinnit rahoitetaan pääosin lainarahoituksella. Korkotason nousu aiheuttaa huomattavan taloudellisen riskin. Riskiä on pyritty hallitsemaan ottamalla osa lainoista kiinteäkorkeisena.

Palmia

Tekemänsä itsearviointin perusteella Palmia -liikelaitos esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Vuonna 2012 liikelaitoksen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitettiin edelleen. Sisäisen valvonnan roolia on selkeytetty ja toiminnassa on painotettu suunnitelmallisuutta ja vaikuttavuutta.

Vuonna 2012 Palmian sisäistä valvontaa toteutettiin ennalta määriteltyjen suunnitelmien mukaisesti. Vuoden 2012 suunnitelma keskittyi erityisesti Palmian hankintojen, hankintavaltuuksien ja lainsäädännön noudattamisen valvontaan. Kaikki suunnitelman mukaiset valvontatoimenpiteet toteutettiin vuonna 2012.

Riskienhallinnan osalta kaikki liikelaitoksen yksiköt toteuttivat kattavan riskikartoituksen vuonna 2012, joiden pohjalta tehtiin koko liikelaitoksen riskienhallintasuunnitelma. Yksiköt seuraavat merkittävimmille riskeille määriteltyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta omassa toiminnassaan.

Vuonna 2013 Palmian riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa tullaan edelleen kehittämään. Käyttöön otetaan uusi riskienhallintajärjestelmä, joka on uudenlainen raportointiväline yksiköiden riskienhallinnan tueksi. Vuoden 2013 aikana tullaan toteuttamaan koko Palmian kattava riskikartoitus.

Palmian merkittävin riski on toiminnan oikeudelliseen muotoon mahdollisesti liittyvät nopeat muutokset ja sen aiheuttamat seuraukset toimintaedellyksissä. Kuntalain uudistaminen ja kil-

pailulainsäädäntö vaikuttavat Palmian hallintomalliin ja liikelaitoksen uusasiakashankintaan. Edellä esitetyille riskeille ei ole laadittu hallintatoimenpiteitä, koska ne on katsottava Palmiasta riippumattomiksi ulkoisiksi riskeiksi.

Palmia on mukana kaupungin yhteisessä taloushallinnon Laske -järjestelmähankkeessa. Laske -järjestelmä otettiin tuotantoon vuoden 2012 alusta ja käyttöönottoon liittyi haasteita, jotka osaltaan vaikuttivat myös Palmian laskutuksen, kirjanpidon ja raportoinnin toimintaan.

Palmian ruokatuotantoon ja sen häiriöttömään jatkumiseen liittyy merkittäviä riskejä johtuen siitä, että tuotantolaitos ja ravintokeskukset ovat teknis-taloudellisen elinkaarensa loppuvaiheessa. Näitä riskejä hallitaan priorisoimalla ja toteuttamalla välttämättömiä korjausinvestointeja.

Pelastuslaitos

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu mm. käyttämällä kaupungin riskienhallinnan koordinaatioryhmän laatimaa riskienhallinnan taulukkoa. Arviointiin on osallistunut johtoryhmän jäseniä ja yksikönpäälliköitä.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella pelastuslaitos esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on kohtuullisen hyvällä tasolla.

Kuluneella tilikaudella on riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteiksi todettu toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta ja päätösten noudattaminen ja seuranta. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana lisäämällä osaamisen hallintaa, prosessimittareita ja karvoittamalla hankkeiden ja projektien hallintaa.

Edellisvuoden kehittämistoimenpiteitä on jatkettu. Vuoden 2013 aikana tuetaan kaupunkitasolla eri tahojen omatoimista varautumista, kehitetään operatiivista johtamista sekä selkeytetään hankkeita ja prosesseja.

Pelastuslaitoksen arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat seuraavat.

Taloudelliset riskit

Laitoksen käyttömenoraami aiheuttaa haasteita 100 % henkilötyöpanoksen ylläpitämisessä.

Palkkarakenne ei tue riskienhallinnan asiantuntijoiden pysyvyyttä laitoksen palveluksessa.

Hallintakeino: Pyritään kasvattamaan rahoitusraamia vuodelle 2014

Strategiset riskit

Pelastuskaluston ikääntyminen taloudellisista syistä tuo toiminnallisia haasteita.

Hallintakeino: Ennaltaehkäisevän työn merkityksen korostaminen ja ikääntyvän kaluston ja henkilöstön yhteensovittaminen riskikohteissa

Pelastustoimen, eri viranomaisten ja kaupungin yhteisten tietojärjestelmien yhteensovittaminen

Hallintakeino: Yhteistyö ja ennalta ehkäisevät toimet

Operatiiviset riskit

Maanalaisten tilojen ja ylikorkeiden rakennusten lisääntyvä rakentaminen lisää teknisiä ja fyysisiä haasteita pelastushenkilöstölle ja -kalustolle. Korkealta pelastaminen ja savusukellustehtävät maanalaisissa tiloissa ovat vaativia pelastustehtäviä.

Hallintakeino: Vaikuttaminen kaupunkisuunnitteluun ja viranomaisyhteistyöhön pääkaupunkiseudulla

Suuronnettomuudet maa- ja merialueilla

Hallintakeino: Panostamalla oikea-aikaisen tilannekuvan ylläpitämiseen, yhteistoimintaharjoituksilla, koulutuksilla ja riskien tunnistamisella vaikutetaan riskien suuruuteen

Palomiestyön rajoitukset ikääntymisen ja fyysisten tekijöiden myötä

Hallintakeino: Ikääntyvän operatiivisen henkilöstön toimenpideohjelmalla sekä ennaltaehkäisevillä toimilla ja osaamisen kehittämisellä pyritään työurien pidentämiseen, työssä jaksamiseen.

Rakennusvirasto

Rakennusviraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty osana osastojen prosesseja ja toimintajärjestelmiä. Rakennusviraston ta-

louden ja toiminnan riskejä hallitaan useilla eri menetelmillä.

Talvihoidon varautumissuunnitelma otettiin käyttöön. Tulvien ja myrskyjen vaikutuksia kartoitettiin.

Arvioinnin perusteella viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on kohtuullisen hyvä.

Merkittävä osa rakennusviraston riskeistä liittyy viraston hallinnoimiin yleisiin alueisiin ja niiden rakenteisiin. Näihin liittyvät riskit on pääosin tunnistettu ja hallinnassa.

Vuoden 2013 aikana kuvataan viraston ydinprosessit. Prosessien kuvaamisen yhteydessä arvioidaan niihin liittyvät merkittävimmät riskit. Lisäksi tehdään virastotasoinen kartoitus strategisista ja taloudellisista riskeistä. Viraston uudistettu valmiussuunnitelma valmistuu vuonna 2013.

Stara

Staran riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan käytännön järjestämisvastuuta on syksyllä 2012 siirretty aiempaa selkeämmin riskienhallintaryhmän vastuulle. Ratkaisun on katsottu tehostavan riskienhallintaa. Sisäistä valvontaa ovat suorittaneet pääasiallisesti viraston controllerit. Tuotantoprosessien jatkuvuuden varmistamiseksi Staralla toimii lisäksi erillinen valmiussuunnitteluryhmä.

Tekemänsä itsearviointin perusteella Stara esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tasossa virastossa on joiltain osin vielä parannettavaa.

Arvioinnissa on kuluneella tilikaudella löydetty kehittämiskohteita riskienhallinnan järjestämisestä sekä irtaimen omaisuuden hallinnasta. Kehittämismahdollisuuksia löytyi myös hankintatoimesta ja harmaan talouden torjunnasta, sekä taloudellisen tilan ennustamistarkkuuden parantamisesta.

Irtaimen omaisuuden hallintaa varten kehitettiin oma tietokantaratkaisu, joka mahdollistaa irtaimen omaisuuden paremman ja yhtenäisen hallintamenettelyn koko virastossa. Koko virasto siirtyi käyttämään sitä alkuvuodesta 2013.

Käyttöoikeuksien hallinnan parantamiseksi toteutettiin laaja SAP-järjestelmän käyttäjäroolien uusimisprojekti. Harmaan talouden torjuntaa ja hankintatointa on vahvistettu rekrytoinnin ja koulutuksen keinoin. Lisäksi lokakuussa 2012 käynnistyi hankinnan malliasiakirjojen kokoaminen, joka valmistuu lopullisesti keväällä 2013.

Riskienhallintaryhmä vahvistaa Staralle riskienhallinnan vuosikellon, jonka mukaan virastossa jatkossa toimitaan. Virastossa toteutetaan vuosittain yksikkökohtaisesti kattava riskikartoitus, riskienhallintaryhmä identifioi kartoitusten perusteella Stara-tasoiset riskit ja tekee esitykset toimitusjohtajalle ja johtoryhmälle merkittävimmistä riskeistä ja keinoista niiden hallitsemiseksi. Tunnistetut riskit huomioidaan seuraavan vuoden toiminnansuunnittelussa ja budjetoinnissa dokumentoidusti. Riskienhallintaryhmä järjestää vuosittain sisäisiä auditointeja, joilla varmistetaan, että kaikki toimii sovitusti.

Sisäistä valvontaa kehitetään mm. tiivistämällä controller-tiimin toimintaa ja lisäämällä päivittäiseen toimintamalliin uusia tarkistuspeitteitä. Vuoden 2013 painopiste suuntautuu taloudelliseen ennustamiseen. Ennustamistarkkuus parani jo vuonna 2012, mutta siinä on edelleen kehittämismahdollisuuksia.

Merkittävimmät strategiset ja taloudelliset riskit liittyvät kilpailukykyyn, tilauskantaan, taloudelliseen ennustamiseen ja kannattavuuteen. Operatiivisia riskejä ovat mm. työtapaturmiin, työkykyyn ja avainhenkilöihin liittyvät tekijät sekä IT-varmistuksia uhkaavat riskit. Edellä mainittujen riskien hallitsemiseksi on suunniteltu toimenpiteitä, joista osa on jo toteutettu.

Ympäristökeskus

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen ja toimivuuden arviointi on jatkuvaa, koska viraston toiminta on pienimuotoista ja helposti hallittavissa.

Tekemänsä itsearviointin perusteella ympäristökeskus esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana erityisesti tietohallinnon osalta. Tarkastusvirasto teki tietohallinnon osalta tarkastuksen ja siinä havaittuja poikkeamia ryhdyttiin korjaamaan välittömästi. Lisäksi virasto

on kehittänyt toimenpiteitä tulostavoitteiden, sopimusasioiden, hankintojen ja kiinteistöturvallisuuden hallintaan.

Edellisen vuoden selonteossa mainittua riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeen uudistamista ei ehditty toteuttaa vuoden 2012 aikana.

Vuoden 2013 aikana kehitetään riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan arviointimenettelyä ja toteutetaan se neljännesvuosittain talous- ja tulosseurannan yhteydessä. Viraston riskienhallinnan

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Sosiaalivirasto

Sosiaalivirastossa toimiva riskienhallinnan kehittämisyöryhmä on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta. Arvioinnin perusteella sosiaaliviraston riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Vuoden 2012 aikana riskienhallinnan kehittämissyöryhmä on toteuttanut virastotasoisien riskienarvioinnin sekä koonnut, arvioinut ja välittänyt riskienhallintaan, riskiennusteisiin ja vuosittaisiin selontekoihin liittyviä tietoja.

Vuonna 2012 sosiaalivirasto päivitti kokonaiskuvaan ajankohtaisista riskeistä, niiden priorisoinnista ja hallintakeinoista toteuttamalla virastotason riskienarvioinnin, joka kattoi kaikki riskienhallinnan osa alueet: taloudelliset, operatiiviset ja strategiset riskit.

Sisäisen valvonnan osalta tilintarkastajien ja sisäisen tarkastuksen konsultointia ja tarkastusraporttien hyödyntämistä on jatkettu. Tarkastusraporttien käsittelyä, niiden edellyttäminen toimien koordinoitua ja seurantaa on jatkettu määritellyn prosessin mukaisesti.

Sosiaalivirasto tunnistaa merkittävimmiksi riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi toimitilojen ja kiinteistöjen kuntoon ja ylläpitoon liittyvät riskit, henkilöstöön liittyvät riskit ja tietojärjestelmien toimintaan liittyvät riskit. Viraston suuri koko vaikuttaa riskien ja epävarmuustekijöiden painottumiseen. Sosiaalivirasto toimii lukuisissa eri toimipisteissä, henkilöstöä on runsaasti ja toiminta on pitkälti riippuvainen tietojärjestelmien toiminnasta.

ja sisäisen valvonnan ohje päivitetään vuoden 2013 aikana.

Ympäristökeskuksen arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat erilaiset tietoriskit. Tietojärjestelmien kehittäminen parantaa asioiden hallintaa ja palvelinten ulkoistaminen on poistanut tietovaraston säilyttämiseen liittyviä riskitekijöitä. Eri IT-järjestelmien käyttäjätietojen hallinta on keskitetty viraston tietohallinnan vastuualueelle.

Toimitilojen ja kiinteistöjen kuntoon ja ylläpitoon liittyvien riskien hallinta edellyttää kehittämistä. Henkilöstöön liittyvät riskit ja niiden hallinta on laajasti huomioitu sosiaaliviraston strategioissa. Myös tietojärjestelmien toimivuuteen ja tietoturvallisuuteen on kiinnitetty huomiota.

Talouden tulevan kehityksen ennakoitiin epävarmaa. Väestöennusteisiin liittyvä epävarmuus vaikeuttaa päivähoiton menojen arviointia. Sosiaaliviraston talous oli tasapainossa vuonna 2012. Haasteena on toisaalta säilyttää talouden tasapaino myös jatkossa ja toisaalta tuottavuushankkeen myötä saada suunnattua resursseja viraston strategioiden mukaisesti kalliista sijaishuoltoon korvaaviin asiakkaan tarpeen mukaisiin avopalveluihin.

Budjettitasapainoa tukevat kustannustehokkuuden ja tuottavuuden parantaminen, talouden ohjauksen parantaminen, prosessien toimivuuden varmistaminen, resurssien oikea kohdentaminen, tehokkuutta ja tuottavuutta parantavien innovaatioiden edistäminen, sekä henkilöstöresurssien tarpeen ennakoitiin ja siihen vaikuttaminen.

Henkilöstön ikärakenteen muutokseen, eläköitymiseen, osaavan henkilöstön saatavuuteen ja henkilöstön vaihtuvuuteen liittyy haasteita, jotka edellyttävät henkilöstön työmotivaation, uusiutumishalukkuuden ja osaamisen tukemista sekä resurssien oikeasta kohdentumisesta huolehtimista.

Päivittäisen toiminnan jatkuvuuden turvaamisessa tunnistetaan keskeisiksi riskeiksi sähkö- ja

tietoliikennehäiriöt, joiden hallintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Työsuojelun osalta keskeisiä riskejä ovat olleet kiinteistöjen huollon ja korjausten vastuukysymykset sekä esimiesten kokonaisturvallisuustietouden lisääminen. Kaikilla sosiaaliviraston työpaikoilla on käytössä työsuojelupakki, joka sisältää olennaiset työturvallisuuden osa-alueet (työtapaturmat, vaarojen arvioinnit ja erilaiset turvallisuuspoikkeamat).

Turvallisuuden hallinnan osalta sosiaalivirasto on vuonna 2012 jatkanut yhteistyötä pelastuslaitoksen kanssa. Keskeiseksi riskiksi tunnistetaan erityisryhmien asumisturvallisuuteen (paloturvallisuus) liittyvät riskit. Sosiaaliviraston paloturvallisuusohje valmistui vuonna 2012. Kaikki erityisryhmien asumiskohteet ovat auditoitu ja riskiluokiteltu vuonna 2012. Palo- ja henkilöturvallisuusosaamisen koulutusta on jatkettu esimiehille, jotka vastaavat erityisryhmien (vanhusten, vammaisten, mielenterveyskuntoutujien, lasten, päihdeongelmaisten sekä asunnottomien) asumisen järjestelyistä. Vuonna 2012 on valmisteltu kehitysvammaisten ryhmäkotien turvallisuus- ja pelastussuunnitelman laadintaopas ja suunnitelmarunko.

Loppuvuoden 2012 keskeisin haaste oli sosiaalija terveystoimen organisaatiomuutoksen hallinta. Laajalla valmistelulla pyrittiin turvaamaan asiakaspalvelun jatkuvuus, ja että henkilöstöllä on muutostilanteessa käytössään tarpeelliset taloushallinnon-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelut. Erityistä huomiota kiinnitettiin tietojärjestelmien jatkuvuuden varmistamiseen.

SIVISTYS- JA HENKILÖSTÖTOIMI

Henkilöstökeskus

Riskienhallintasuunnitelma on päivitetty vuoden 2012 aikana. Siinä on yksityiskohtaisesti otettu kantaa, millaiset riskit ovat henkilöstökeskuksen toiminnassa mahdollisia. Valvonta kohdistuu siihen, että talouden suunnittelu- ja seurantavälit ovat kunnollisessa käytössä.

Viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu.

Terveyskeskus

Terveyskeskuksen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on osa toiminnan ohjausjärjestelmää. Terveyskeskuksessa on tehty ja tehdään jatkuvasti riskienhallintatyötä organisaation eri tasoilla.

Terveyskeskuksessa on jatkettu systemaattista strategisten riskien arviointiprosessia, jossa tavoitteena on ollut vertailla erityyppisten strategisten riskien keskinäistä painoarvoa organisaation strategisten tavoitteiden ja toiminnan suhteen.

Terveyskeskuksen johdolla on sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta varsin selkeä kuva merkittävimmistä tunnetuista strategisista riskeistä.

Arvioinnin esille tuomia merkittävimpiä ns. riskiklustereita ovat henkilöstöön, tietoliikenteeseen, talouteen, toiminnan jatkuvuuteen sekä tiloihin liittyvät riskit. Terveyskeskuksen toimitusjohtaja nimesi osastopäällikkövetoiset työryhmät viidelle tärkeimmäksi määritellyille riskikokonaisuudelle. Työryhmien tehtävänä on ollut tarkastella riskikokonaisuuden luonnetta, arvioida sen vaikutuksia ja kustannuksia sekä esittää toimenpiteitä riskin hallitsemiseksi.

Loppuvuoden 2012 keskeisin haaste oli sosiaalija terveystoimen organisaatiomuutoksen hallinta. Vuonna 2012 riskienhallintaa on tehty vuoden 2012 organisaatiolla. Sosiaalija terveystoimi muodostaa kaupunkitasolla niin suuren kokonaisuuden kaupungin palveluista, että uuden viraston riskienhallinnan menettelyjen luominen ja toteuttaminen on vuoden 2013 keskeisimpiä tekijöitä viraston riskien hallinnassa.

Viraston sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2012 aikana. Edelleen on korostettu talouden seurantaa.

Henkilöstökeskus yhdistyy osaksi uutta keskushallinnan virastoa. Uuden organisaation muodostamisessa on myös omat riskinsä. Suunniteltaessa uutta organisaatiota ja etenkin toimeenpantaessa uudistusta on riskienhallinnalla oltava oma roolinsa.

Riskienhallintasuunnitelmassa merkittävimmät riskit ovat henkilöstön osaaminen ja henkilöstön vaihtuvuus. Myös yhtenäisen Hr-toiminnan toteutumiseen liittyy riskejä. Kehitettävä Hr-tietojärjestelmä edesauttaa tämän riskin hallinnassa.

Kaupunginkirjasto

Riskienhallinta- ja turvallisuusryhmä ohjaa, seuraa ja koordinoi riskienhallinta ja turvallisuustyötä kirjastossa.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu riskienhallinta- ja turvallisuusryhmässä seuraamalla kaupunginkirjaston riskienhallinnan toimenpideohjelman (2011–2013) toteutumista. Lisäksi toimintaa on arvioitu kaupungin sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastajien tarkastuksien yhteydessä.

Tekemänsä itsearviointin perusteella kaupunginkirjasto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä, mutta siihen tulee tehdä parannuksia.

Kaupunginkirjasto on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilaa pyytämällä yksiköiltä arviot keskeisimmistä riskeistä. Arvioinnissa merkittävimmiksi riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi nousivat seuraavat:

Operatiiviset riskit:

- epätyytyttävät työskentelyolosuhteet
- rakennuksen, rakenteiden sekä kiinteistöhoitoon liittyvät puutteet ja riskitekijät
- kassatoiminto ja rahankäsittelyyn liittyvä turvallisuus
- häiriökäyttäytyminen ja väkivallanuhka sekä ilkivalta ja varkaudet
- tietoturva ja -suoja
- henkilöstöresurssien riittävyys

Strateginen riski:

- e-aineistojen lisensointineuvotteluissa epäonnistuminen

Riskien hallitsemiseksi lisätään yhteistyötä muiden hallintokuntien kanssa ja tarkastelemalla työtehtäviä. Henkilökunnalle annetaan lisäohjeistusta ja -koulutusta riskeiksi luokitelluista aihealueista.

Kaupunginmuseo

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet: säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen sekä varojen käytön valvonta.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on päätökset laadittu takautuvasti ja muistutettu ohjeistetusta kassavarojen käsittelystä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana havaittujen puutteiden myötä välittömästi. Vuoden 2013 aikana kehitetään toimintaa entistä selkeämmin ennakoivaksi.

Kaupunginmuseon arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat henkilöihin, museorakennuksiin ja kokoelmiin kohdistuvat riskit, hankintaprosessiin ja yhteistyöprojektien toimivuuteen sekä tietohallintaan ja -hallintajärjestelmiin liittyvät riskit.

Myös maine- ja imageriskit ovat asia, johon on museossa haluttu kiinnittää huomiota. Vallitsevassa taantumassa rahoitusriski on akuutti epävarmuustekijä kävijämäärien nopeasti viime vuosien aikana noustua ja samaan aikaan suunniteltaessa museon historian suurinta toimipistemuuttoa osaksi Elefanttikorttelia. Kiinteistöjen kunnon heikkeneminen on kasvava riski toiminnan, kulttuuriomaisuuden säilymisen ja työturvallisuuden kannalta. Riskit ja niiden hallintasuunnitelmat on dokumentoitu.

Kaupunginorkesteri

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu matriisilla, jossa huomioidaan riskin suuruus ja todennäköisyys. Tällä tavalla on pystytty poimimaan esiin seuraavat merkittävimmät riskit:

- Musiikki-talossa tai muussa konserttipaikassa mahdollisesti konserttien yhteydessä sattuvat onnettomuudet ja vahingot
- konserttimatkalla sattuva onnettomuus
- orkesterin omistamien soitinten kuljetaminen ja paikalleen sijoittelu
- muusikoiden omien soittimien vahingoittuminen harjoituksissa, konserteissa ja niiden tauoilla.

Arviointi on suoritettu viimeksi 19.11.2010, eikä siinä löytynyt mitään raportoitavaa. Vuoden 2013 aikana on tarpeellista suorittaa uusi arviointi.

Korkeasaaren eläintarha

Sisäisen tarkastuksen raporteissa todetut epäkohdat on vuoden 2012 aikana korjattu. Lisäksi Korkeasaaren eläintarhassa on, yleisökohteena, tehty yleisöturvallisuudesta tarkastus kesällä 2012.

Korkeasaaren eläintarha on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta säännöllisesti. Laajempi riskikartoitus eläintarhan toiminnasta valmistuu keväällä 2013.

Tekemänsä itsearviointin perusteella Korkeasaaren eläintarha esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämis-kohteet: kirjallisten dokumenttien puutteellisuus ja riskienhallinnan kokonaisvaltainen järjestäminen.

Poikkeamien korjaamiseksi on jo ryhdytty toimeen perustamalla hankintaryhmä ja laatimalla hankintasuunnitelma, päivittämällä delegointipäätökset ja tarkistamalla hankintavaltuudet.

Vuoden 2013 aikana kehitetään riskienhallinnan kokonaisvaltaista dokumentaatiota ja toimintatapoja.

Korkeasaaren eläintarhan arvioin mukaan merkittävimpiä riskejä ovat vanhentuneesta rakennuskannasta johtuvat vahinkotilanteet, riskienhallinnan dokumentoinnin puutteellisuus ja toiminnan kausiluontoisuudesta johtuen taloudellisten tavoitteiden ennustamisen haasteellisuus.

Kulttuurikeskus

Kulttuurikeskuksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arvioidaan olevan tyydyttävä. Viraston toiminnan pohjalta laaditun riskienhallintasuunnitelman aikataulussa ei ole pysytty. Viraston yhteisiä menettelytapoja on tarkennettu toiminnanohjausjärjestelmän Elikson käyttöön yhteydessä. Tämä kehitystyö jatkuu yhä.

Riskienhallinnan analyysi on tehty Annantalon ja Savoy-yksikön toiminnoista. Malmitalon ja Kanneltalon osalta työ on vielä kesken. Arviointityö tehtiin yhteistyössä asiaan perehtyneen konsultin ja talojen henkilökunnan muodostamien työryhmien yhteistyönä.

Tavoitteena on, että riskienhallinta on osa normaalia työtä. Eri sähköiset järjestelmät tukevat sisäistä valvontaa, josta vastaa yhteispalveluosasto talouden osalta.

Virasto päivitti hankintaohjeet vuoden 2012 keväällä. Lisäksi aloitettiin viraston kaikkien sopimusten kartoitustyö.

Virasto arvioi jatkuvasti erityisesti taloudellisia riskejä ja epävarmuustekijöitä.

Vuonna 2012 kulttuurikeskuksen toimialaan ei kohdistunut merkittäviä paineita lukuun ottamatta säästöjen edellyttämää menojen hillintää.

Liikuntavirasto

Organisaation on tehtävien hoidon, vastuiden ja valvonnan kannalta asianmukaisesti järjestetty ja niihin liittyvät päätökset ovat ajan tasalla. Itsearviointin pohjalta liikuntaviraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa voidaan pitää tyydyttävänä.

Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan eri osa-alueiden yksityiskohtaista arviointia ei ole tehty vuonna 2012. Näiden osalta ei ole kuitenkaan havaittu merkittäviä puutteita, ja siltä osin kuin jotain kehityskohteita on tunnistettu, korjaavat toimenpiteet on käynnistetty. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan eri osa-alueiden yksityiskohtaisempi arviointi toteutetaan vuoden 2013 aikana.

Liikuntajohtajan nimeämä työryhmä päivitti vuonna 2012 liikuntaviraston riskienhallintasuunnitelman, jonka viraston johtoryhmä käsitteli ja hyväksyi 18.12.2012. Riskienhallintasuunnitelman hyväksymisen jälkeen osastot ja yksiköt laativat omat riskienhallintasuunnitelmat. Riskienhallintasuunnitelman toteutusta seurataan vuosittain johtoryhmässä ja raportoidaan liikuntaviraston selonteossa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja arvioista merkittävimmistä riskeistä. Riskienhallintaryhmä kokoontuu jatkossa tarpeen mukaan ja vähintään vuosittain tarkistamaan riskienhallintasuunnitelman. Liikuntavi-

raston johtoryhmälle raportoidaan työryhmän työstä ja johtoryhmä vahvistaa mahdolliset muutokset riskienhallintasuunnitelmaan.

Riskienhallintasuunnitelmassa tehdyn arvioinnin perusteella liikuntaviraston keskeiset riskit liittyvät seuraaviin toimintoihin: liikuntapalveluiden tuottaminen, liikuntaviraston taloudelliset resurssit, ympäristöriskit, liikuntaviraston kehittäminen ja yhteistyö vapaaehtoisten kansalaisjärjestöjen ja yhteisöjen kanssa.

Toteutunut ympäristöriski oli vuodenvaihteen 2011–2012 Tapani-myrsky, joka aiheutti virastolle taloudellisia menetyksiä.

Riskeihin varaudutaan mm. tarvittavilla palvelutoiminnan sopeuttamistoimenpiteillä, osaamisen vahvistamisella, valmiussuunnittelulla ja yhteistyömuotojen kehittämisellä.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Hankintavaltuuspäätökset päivitetään aina vastaamaan talousarvion noudattamisohjeissa päätettyä käytäntöä.

Vuoden 2012 aikana talouden seuranta on vaikeuttanut huomattavasti kaupunkitasoisesti keskitetyn talousraportoinnin heikko tila. Tässä tilanteessa talouden kokonaistulosta liikuntaviraston osalta voidaan pitää erittäin hyvänä. Talouden seurannan mahdolliset epävarmuustekijät muodostavat riskin myös vuodelle 2013.

Liikuntaviraston kassatoimintojen prosessikuvaukset päivitettiin vuonna 2011 ja uudet koko virastoa koskevat kassanhoidon toimintaohjeet tulivat voimaan vuoden 2012 alusta. Näiden pohjalta on vuoden aikana uusittu kassa- ja kulunvalvontajärjestelmiä, niihin liittyviä muita ohjeita ja käytäntöjä. Tämä työ jatkuu myös vuoden 2013 aikana.

Virastossa on kiinnitetty huomiota lisääntyviin turvallisuusriskeihin ja reagoitu niihin mm. tekemällä yhteistyötä sekä Palmian turvapalveluiden että yksityisten tahojen kanssa. Tietohallinnon varmistusmenettelyjen parantamista on jatkettu. Vuoden aikana valmisteltiin uudet huumausainetestiä työhönottotilanteessa koskevat virastotasoiset ohjeet.

Liikuntaviraston viestintäyksikkö on laatinut poikkeustilanteiden varalle tiedotusmenettelyt.

Viraston henkilöstöstä on muodostettu kaupungin öljyntorjuntaorganisaatioon ranta- ja meritorjuntayksiköt sekä varattu niiden käyttöön tarvittava työlautta- ja venekalusto. Virasto osallistui venejoukkueen ja rantapuhdistuskomppanian päällystön voimin Balex Delta öljyntorjuntaharjoitukseen 28.–30.8.2012.

Nuorisoasiainkeskus

Nuorisoasiainkeskus on tehnyt vuosittaiset suunnitelmat riskienhallinnasta taloudellisten, tietoturva-, imago- ja kumppanuusriskien sekä toiminnallisten riskien osalta. Sisäinen valvonta on järjestetty taloustoimiston kontrollien ja esimiesten valvontavelvollisuuden pohjalta.

Nuorisoasiainkeskus on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta 2.4.2012 viraston johtotiimissä. Arviointikriteerinä olivat kaupungin riskienhallintaohjeen sisällöt. Tekemänsä itsearviointin perusteella nuorisoasiainkeskus esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämis-kohteet:

- kassatoiminnan ja kassa-/ kioskitoiminnan kehittäminen sisäisen tarkastuksen raportin mukaisesti
- tietojärjestelmien turvallisuuden kehittäminen sisäisen tarkastuksen raportin mukaisesti
- talousarvion sitovan jäsenkorttitavoitteen toteutumatta jääminen
- varojen käytön valvonnan kehittämiseksi on tarpeen hankkia kassakaappeja toimipaikkoihin
- tuloksellisuuden arvioinnissa kehittämis-kohteeksi suoriteseuranta
- toimipaikkojen kalusteluettelon päivittäminen.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on ryhdytty seuraaviin toimenpiteisiin:

- kassatoiminnan riskiarviot sisällytetään taloudellisten riskien hallintasuunnitelmaan vuonna 2013
- kassavastaavien koulutus on aloitettu
- kahvila-/kioskitoiminnan pilotti aloitetaan Pitäjänmäen nuorisotyöyksikössä 2013
- kassakaappien hankinta toimipaikkoihin toteutetaan 2013
- tietojärjestelmien turvallisuutta on kehitetty mm. parantamalla AD-käyttäjähakemiston hallintaa ja valvontaa käyttäjätunnusten, käyttöoikeuksien ja käyttäjäryhmien osalta
- suoriteseurannan kokonaisarvio tehdään 2013
- toimipaikkojen kalusteluettelot päivitetään vuoden 2013 aikana.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana:

- hankinta- ja tilausoikeuksien lukumäärän vähentäminen (toteutunut)
- toimipaikkojen kalusteluettelon päivittäminen (siirtynyt vuodelle 2013)
- harmaan talouden hankintojen edelleen vähentäminen (toteutunut; ryhdytty käyttämään Tilaajavastuu.fi-palvelua)
- tietoturvariskien, taloudellisten riskien, imakoriskien ja toiminnallisten riskien toimenpidesuunnitelmien päivittäminen (toteutunut lukuun ottamatta toiminnallisten riskien hallintasuunnitelmaa).

Vuoden 2013 aikana kehitetään riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa vastaamaan nykyistä paremmin kaupungin riskienhallintaohjeen vaatimuksia nuorisosiainkeskuksen kaikilla tasoilla mahdollisimman toimivana ja osana vuotuisia toimintaprosesseja.

Oiva Akatemia

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuutta on arvioitu toiminnan yhteydessä vuoden 2012 aikana. Liikelaitoksessa on arvioitu johdon toimintatapaa, organisaation rakennetta, ammatillista osaamista sekä hallinnon toimivuutta. Tuloksissa todetaan, että Oiva Akatemian hallinto ja johtaminen sekä ammatillinen osaaminen ovat hyvällä tasolla. Jatkuva kehittäminen ja tulevaisuuden tarpeisiin vastaaminen on kuitenkin erittäin tärkeitä liikelaitoksen toiminnassa.

Arvioinnin perusteella Oiva Akatemian sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on todettu hyväksi. Neljännen toimintavuoden aikana on toiminnan prosesseja ja käytänteitä muutettu paremmin toiminnan luonnetta vastaavaksi. Oiva Akatemian hallinnollisesti kriittisimmät prosessit ovat myynti- ja ostoprosessit. Molemmissa prosesseissa on johdon arvioinnin yhteydessä havaittu kehittämiskohteita lähinnä hankkeiden ajantasaisessa dokumentoinnissa. Näiden kohtien poikkeamien valvontaa tullaan tehostamaan. Prosessipoikkeamiin tullaan puuttumaan tarkemmin.

Oiva Akatemian johto on arvioinut merkittävimmiksi riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi henkilöstön osaamisen ja asiantuntemuksen ylläpitämisen sekä oikeanlaisen osaamisen ja asiakastarpeiden yhteensovittamisen erilaisissa asiakashankkeissa. Liikelaitoksessa on kehitetty henkilöstön osaamista tulevaisuuden asiakastarpeita ennakoiden ja panostettu erityisesti osaamisen ja tiedon jakamisen käytäntöihin sekä henkilökohtaiseen ammatilliseen kehittämiseen.

Kaupungin taloustilanteen muutokset ovat merkittävä riski Oiva Akatemian toiminnassa. Taloustilanteen huononeminen vaikuttaa palveluiden kysyntään. Oiva Akatemian on arvioitava palvelutarjontaansa ympäristöä ja asiakastarpeita ennakoiden sekä varauduttava mahdollisiin toiminnan muutoksiin.

Opetusvirasto

Opetusviraston riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty laatimalla 2011 riskienhallintasuunnitelma, jota päivitettiin viraston johtoryhmän kokouksessa 11.12.2012.

Opetusvirasto on arvioinut itse riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta viimeksi johtoryhmän kokouksissa 11.12.2012 ja 8.1.2013. Osastopäälliköiden johdolla laadittiin 15.1.2013 mennessä kirjalliset selvitykset merkittävimmistä riskeistä, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, nykytilasta, havaituista puutteista sekä kehittämistarpeista ja suunnitelluista sekä toteutuneista toimenpiteistä. Tätä riskien tunnistamista, arviointia, seuranta ja hallintakeinojen kehittämistä jatketaan opetusvirastossa säännöllisesti.

Tekemänsä itsearviointin perusteella opetusviraston mukaan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Riskien tunnistamista, arviointia, seuranta ja hallintakeinojen kehittämistä jatketaan opetusvirastossa säännöllisesti johdon ja vastuuhenkilöiden toimesta.

Tarkastusvirasto totesi 12.12.2012 tilintarkastusmuistiossaan, että hankintojen ja ostolaskujen käsittelyssä on ilmennyt vaarallisia työyhdistelmiä. Asiaa on käsitelty 15.1.2013 viraston johtoryhmässä ja sovittiin, että osastopäälliköt puuttuvat asiaan. Riskienhallinnan järjestelmää kehitetään vuonna 2013 talous- ja suunnittelukeskuksen suositusten mukaisesti.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana lisäämällä johtoryhmäkäsittelyitä ja päivittämällä viraston oma riskienhallinnan suunnitelma. Vuoden 2013 aikana kehitetään riskienhallinnan eri osa-alueiden asiantuntijoiden keskinäistä yhteistyötä sekä yhteistyötä viraston johtoryhmän kanssa.

Opetusviraston arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat palveluverkko eli koulu- ja oppilaitosverkko, ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehokkuus, talous, henkilöstön saatavuus ja sisäilma-asiat.

Jos palveluverkkoa ei pystytä tarkistamaan oppilas- ja opiskelijamäärien muutoksien edellyttämällä tavalla, resursseja käytetään perusopetuksessa vajaakäytössä oleviin tiloihin ja toisen asteen koulutuksen kasvaville opiskelijamäärille ei ole riittävästi opetukseen soveltuvia tiloja. Palveluverkkoa uudistetaan yhteistoiminnan periaatteita noudattaen poikkihallinnollisena yhteistyönä. Palveluverkkoa tarkastellaan vuosittain, jolloin tarkasteluprosessia voidaan kehittää enemmän osallistavaksi. Opetuslautakunta hyväksyy palveluverkon koulutuspoliittiset tavoitteet ja arvioi niiden toteutumista.

Opetusviraston tavoitteena on, että koulujen, oppilaitosten ja ruotsinkielisten päiväkotien sisäilman laatu pysyy hyvänä tai paranee. Rakentamishankkeita on jouduttu siirtämään riittämättömän investointirahoituksen vuoksi. Uudis- ja perusparannuskohteissa on havaittu niiden valmistumisen jälkeen sisäilmaongelmia. Tiedonku-

lussa ja tiedottamisessa on edelleen kehitettävää.

Sisäilman laatua parantavat hankkeet on esitetty Helsingin kaupungin investointiohjelmaan. Opetusviraston sisäilmatyöryhmä laati ohjeen sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi opetustoimessa. Tiedotteiden laadinnan toimintamallia on aloitettu selkeyttämään kiinteistöviraston tilakeskuksen kanssa. Opetusvirastosta osallistuu kaksi koulua Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen SISU-tutkimusprojektiin (School intervention study) vuosina 2012–2015, jossa selvitetään koulujen sisäilman ja terveyden välisiä yhteyksiä.

Taloudellisen tilanteen heikkeneminen vaikuttaa opetusviraston käytettävissä olevien resurssien lisäksi suoraan lasten ja nuorten hyvinvointiin taloudellisissa ongelmassa olevien perheiden määrän kasvaessa. Opetusvirasto ei voi suoraan vaikuttaa yleiseen talouskehitykseen liittyviin riskeihin eikä siten myöskään hallita niitä. Viraston näkökulmasta keskeistä on pystyä perustelemaan resurssitarpeensa ja käyttää sille osoitetut resurssit mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä edellyttää hyvää suunnittelua ja seurantajärjestelmää. Tältä osin tilanne voidaan arvioida varsin hyväksi opetusviraston saavutettua pääosin valtuuston sille asettamat tavoitteet talousarvionsa puitteissa.

Virasto on päivittänyt syksystä 2012 lähtien taloussuuranta- ja suunnittelujärjestelmiään kaupungin Laske-järjestelmän edellyttämällä tavalla. Työtä jatketaan vuonna 2013. Viraston taloushallinnon organisoinnista tehtiin vuonna 2012 kokonais selvitys, jonka pohjalta organisointiin tehtiin eräitä tarkistuksia. Vuonna 2013 panostetaan uuden taloushenkilöstön perehdyttämiseen sekä taloushallinnon prosessien kehittämiseen.

Ammatillisessa koulutuksessa riskinä on, että tutkinnon suorittaminen kolmessa vuodessa viivästyy ja opintojen negatiivinen keskeyttäminen lisääntyy. Opintojen pedagogisella kehittämisellä sekä ohjaus- ja tukitoiminnalla pyritään motivoimaan opiskelijoita suorittamaan opintonsa kolmessa vuodessa loppuun. Työvaltaisen ja moduulimaisen opetuksen lisääminen voi vaikeutua riittävien tilojen puuttuessa. Opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi opiskelijoiden poissaoloja ja opintosuorituksia seurataan oppilaitoksissa säännöllisesti ja niihin puututaan ohjaus- ja

tukitoimenpitein. Opintojen keskeyttäminen ei ole vähentynyt eikä läpäisy parantunut useista koulutuksen toimenpiteistä huolimatta. Keskeyttämissiin vaikuttavat monet erilaiset syyt, joita ei voida ratkaista yksinomaan koulutuksen avulla, vaan tarvitaan monihallintokuntaisia palveluita.

Kelpoisten erityisopettajien sekä ruotsinkielisen päivähoiton hoito- ja kasvatushenkilökunnan saatavuuden vaikeutuminen on riski. Henkilöstötarpeen ja -rakenteen muutoksiin varaudutaan pitkän aikavälin henkilöstösuunnittelulla. Opetusviraston työnantajamaineesta ja työpaikkojen houkuttelevuudesta huolehditaan mm. ennakoivan rekrytoinnin keinoin. Vuonna 2012 erityisluokanopettajien avoinna olevista viroista 29 % saatiin virkahaussa täytettyä, kun luku vuonna 2011 oli 34 %. Kelpoisten hakijoiden puuttuminen on vielä vaikeampi ongelma ruotsinkielisessä lasten päivähoitossa.

Ruotsinkielinen työväenopisto

Helsingfors arbiksella on johtokunnan 3.5.2011 vuosille 2011–2014 hyväksymä riskienhallintasuunnitelma.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta arvioidaan säännöllisesti. Tekemänsä itsearviointin perusteella Helsingfors arbis esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Riskihallinta-asioita voidaan säännöllisesti viraston johtoryhmässä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana riskienhallintasuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma sisältää näkökulmia talusasioista, henkilökunnasta, kurssi-suunnittelusta, tietotekniikasta, opetustiloista ja mahdollisista poikkeustilanteista.

Helsingfors arbiksen arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat kunnan taloudellinen tilanne ja siihen liittyen opistotalon kunto ja edessä oleva peruskorjaus.

Suomenkielinen työväenopisto

Suomenkielisen työväenopiston riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty kaupungin riskienhallintaohjeen mukaisesti. Riskienhallinnasta vastaa johtava rehtori, johtoryhmä on vahvistanut riskienhallintasuunnitelman.

Osa suunnitelmassa suunnitelluista arvioinneista on tekemättä tai toteutettu toisella tavoin, kuin

on suunniteltu. Kurssinhallintajärjestelmän käyttöön otto on siirtynyt vuodelle 2013.

Suomenkielinen työväenopisto on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta. Arviointi on suoritettu johtoryhmän asettaman työryhmän toimesta 21.12.2012 käyttäen lomaketta Sisäisen valvonnan taulukko / muistilista. Arvioinnista on dokumentaatio ja havainnot huomioidaan 1.5.2013 aloittavan uuden organisaation toiminnan järjestämisen yhteydessä.

Tekemänsä itsearviointin perusteella Suomenkielinen työväenopisto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet: hyvän hallintotavan ja kaupungin ohjeiden ja menettelytapojen koulutus uuden organisaation aloittamisen yhteydessä ja sopimushallinnan jämäköittäminen.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on suunniteltu järjestettävän koulutusta henkilökunnalle yhdessä kaupungin oikeuspalveluiden kanssa. Lisäksi kiinnitetään huomiota perehdyttämiseen ja uuden toimintasäännön valmistelussa erityisesti riskienarvioinnissa tehtyihin havaintoihin.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana panostamalla uuden organisaatiomallin prosessien toimivuuteen, vastuisiin ja tehtäväkuviin. Kaikki osastopäällikkötason tehtäväkuvat on päivitetty johtosääntötyön yhteydessä. Vuoden 2013 aikana kehitetään toimintasääntöä ja erityisesti opetuksen prosesseja.

Suomenkielinen työväenopiston arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat uuden kurssinhallintajärjestelmän käyttöönotto ja uuden organisaatiomallin suunnittelu ja toimeenpano. Riskit on otettu osaksi riskienhallintasuunnitelmaa vuodelle 2012 ja otetaan myös vuoden 2013 suunnitelmaan.

Taidemuseo

Taidemuseo on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta taidemuseon johtoryhmäkokouksissa. Arvioinnin

viitekehyksenä on käytetty sisäisen valvonnan yleisohjetta ja muistilistaa. Lisäksi tarkastusvirasto ja sisäinen tarkastus ovat suorittaneet tarkastuksia. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on integroitu osaksi päivittäisen johtamisen ja toiminnan prosesseja. Turvallisuustyöryhmä arvioi säännöllisesti toiminnallisia riskejä ja toteuttaa ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä.

Työturvallisuuden vaarojen arviointi on tehty kaikissa toiminnossa vuonna 2012. Henkilöstötoimikunta laatii vuosittain toimintasuunnitelman ja kokoontuu säännöllisesti arvioimaan henkilöstöön, työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Hallinto arvioi säännöllisesti taidemuseon hallinnollisia prosesseja, viitekehyksenä käytetään mm. tilintarkastuksen väliraportteja tilivuosien tilintarkastuksista. Päivittäisvalvonnassa varautumiskeinoina käytetään erilaisia hyväksymisen tasoja, todentamista, täsmäytystä sekä työtehtävien eriyttämistä vaarallisten työyhdistemien välttämiseksi.

Tiedon turvaamiseen on kiinnitetty huomiota toteuttamalla kaupungin tietoturvastrategian mukaisia toimenpiteitä. IT-toiminnoissa hyödynnetään IT-COBIT- viitekehystä, jonka tavoitteena on yhdistää hyvä tietohallintotapa, teknologian johtaminen sekä toiminnan riskien hallinta. Sähköinen asianhallinta AHJO toteuttaa omalta osaltaan valvontaa asianhallinnassa. Taidemuseon riskienhallintasuunnitelma on päivitetty vuonna 2012.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella taidemuseo esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana. Riskienhallintasuunnitelman päivittämisen yhteydessä pyrittiin vahvistamaan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan osaamista taidemuseossa. Riskien tunnistamiseen osallistuivat kaikki museon toiminnot, ja tulosten perusteella eri toimintoja edustava yhdeksänhenkinen arviointiryhmä laati riskeille hallintakeinot ja niiden toteuttamissuunnitelmat. Lisäksi eri toimintojen tekemissä itsearvioinneissa esiin tulleista kehittämiskohteista on laadittu hankelistat, jotka on priorisoitu. Valittujen hankkeiden toteutumista seurataan toimintojen säännöllisissä kokouksissa ja kehittämissäpäivillä.

Arvioinneissa on todettu kuluneella tilikaudella kehittämistarpeita: Museomyymälän varastoarvojen vieminen taseeseen on kesken ja irtaimistoon liittyvät prosessit vaativat yhä toimenpiteitä. SKJ-kassajärjestelmän pääkäyttäjäoikeuksiin liittyvien työyhdistemien selvittämistä jatketaan. Selvityksen perusteella tehdään tarvittavat toimenpiteet. Automaattisen kirjanpitosiirron toteuttaminen virheittä on prosessissa ja se toteutuu alkuvuodesta 2013.

Valvontaa korjaavia toimenpiteitä on toteutettu vuonna 2012 ja korjaavia toimenpiteitä jatketaan edelleen vuonna 2013.

Talouden ja toiminnan raportointia kehitetään vuonna 2013 entisestään helpottamaan valvontaa ja tukemaan esimiehiä toiminnan ohjaamisessa.

Taidemuseon arvion perusteella merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät liittyvät henkilöturvallisuuteen (henkilöstö/asiakkaat), omaisuuteen (taideomaisuus ja kiinteistöt), sopimus- ja rahotusriskeihin (kansainväliset suuret näyttelyprojektit) sekä imago-, maine- ja yhteistyökumppaniriskeihin.

Taloudelliset epävarmuustekijät liittyvät taloudelliseen tilanteeseen ja asiakasmäärätavoitteiden ja tulotavoitteiden toteutumisiin sekä myös mahdolliseen tarpeeseen sopeuttaa toimintaa kesken talousarviovuotta. Kiinteistöihin liittyviä riskejä toteutui vuonna 2012 ja Meilahden museo jouduttiin sulkemaan.

Tietokeskus

Tietokeskuksessa toimitaan kaupunginhallituksen riskienhallinnan ja sisäinen valvonta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohjeiden mukaisesti.

Vuonna 2012 tehtiin erityisiä toimenpiteitä riskienhallinnan parantamiseksi:

- Tiedonvälitykseen panostettiin useammalla tapaa ja eritoten Tieken Helmiintraan.
- Tietokeskuksen sähköinen perehdyttämiskansio laadittiin ja viestitään käyttöön 2013.
- Tieken it-ohjelmassa 2013–2014 on useampi toimenpide ja hanke, jotka tähtäävät hyvän tiedonhallinnan varmistamiseen, mm. sensitiivisten aineistojen tie-

tosuojan varmistaminen ja riskienhallinnan läpikäynti tietojärjestelmä- ja tietoaisteistotasolla.

Edellä kuvatun perusteella voidaan todeta tietokeskuksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan olevan hyvä.

Vuoden 2012 aikana on panostettu osaamisen vahvistamiseen hankinnoissa, sopimusten laadinnassa ja valvonnassa, projektien hallinnassa ja talouden seurannassa. Hyvän tiedon hallintotapaan kiinnitetään jatkuvasti huomiota ja uusia työntekijöitä opastetaan siihen. Tiedonkulkua on kehitetty ja kehitetään digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntäen.

Tietokeskuksen riskit ovat osaamispääomaan, tietosuojaan, talouteen, sopimushallintaan ja ulkoisten aineistojen toimittajien toimitusvarmuuteen liittyviä. Tietokeskuksen henkilöstön koulutus, vaarojen arviointi, it-ohjelma- ja toimintasuunnitelmakäytännön tulos- ja kehityskeskusteluineen ovat merkittävimpiä välineitä riskienhallinnassa. Hallinto-osasto huolehtii henkilöstön informoinnista, ylläpitää perehdytyskansiota ja järjestää koulutusta ja tukea.

KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMI

Asuntotuotantotoimisto

Asuntotuotantotoimiston (ATT) riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty osana viraston johtamis- ja ohjausjärjestelmää.

Asuntotuotantotoimisto on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta toiminnassaan mm. tonttitilannekatsausten ja hankkeiden käynnistämispäätösten yhteydessä. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat toimintajärjestelmän mukaista jatkuvaa toimintaa. Mikäli riskitarkastelussa havaitaan riskienhallintaan liittyviä yleisiä puutteita tai kehittämistarpeita, toimintatapoihin tehdään tarvittavat muutokset. Arvioinneissa on kiinnitetty huomiota siihen, miten systemaattisesti toimintajärjestelmän prosessikuvausten mukaisia toimintatapoja noudatetaan ja toimintatavoissa mahdollisesti oleviin puutteisiin.

Tekemänsä itsearviointin perusteella asuntotuotantotoimisto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Arvioinnissa on

Työterveyskeskus

Työterveyskeskuksen riskienhallinta on arvioitu vuonna 2012, kun työterveyskeskus osallistui kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailuun.

Tekemänsä itsearviointin perusteella työterveyskeskus esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohdat:

Parannusta vaativat tulosjohtamisen sekä suorituksen johtamisen tavoitteiden ja mittareiden integrointi. Strategiset tavoitteet on kuvattava selkeämmin, jotta niistä voidaan paremmin johtaa tulostavoitteet. Vertaisarvioiteja alan muihin vastaaviin toimijoihin tulee myös tehdä. Poikkeamien korjaamisesi tulostavoitetasot määritellään sekä ydin- että tukiprosesseille ja tullaan otamaan käyttöön tulokorttikäytäntö.

Työterveyskeskuksen merkittävin riski ja epävarmuustekijä on edelleen pätevien työterveyshuollon erikoislääkäreiden rekrytointi.

kuluneella tilikaudella todettu, että tuotannon toteuttamiseen tarvittava tonttivaranto on jatkuvasti liian alhainen ja muodostaa merkittävän riskin toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseen kytkeytyy myös taloudellisia riskejä, koska ATT:n kaikki tulot tulevat rakennuttajapalkkioista.

ATT on tiivistänyt yhteistyötä kiinteistöviraston kanssa tonttien saantiin liittyvien riskien vähentämiseksi.

Asuntotuotantotoimistolla on kirjallinen riskienhallintasuunnitelma, jossa on kuvattu merkittävimmät riskit. Riskit on luokiteltu todennäköisyyden ja riskistä aiheutuvan haittavaikutuksen perusteella.

Asuntotuotantotoimiston merkittävimpänä toiminnallisena riskinä voidaan pitää sitä, että toimistolla ei ole riittävää tonttivarantoa MA-ohjelman mukaisen tuotannon käynnistämiseksi. Tämä riski näkyi myös vuoden 2012 uudistuo-

tannon tuotantomäärissä, jotka jäivät alle talousarvion sitovan tavoitteen.

Toinen tuotannon määrään liittyvä merkittävä riskitekijä on urakoitsijaresurssien puute, joka johtaa huonosti toimiviin urakkakilpailuihin ja sitä kautta korkeisiin rakentamiskustannuksiin. Vuonna 2012 uudisrakentamishankkeita koskevat urakkakilpailut toimivat kohtalaisen heikosti. Pätevän henkilöstöresurssin puute on riskitekijä varsinkin korkeasuhdanteessa. Asuntotuotanto-toimiston rekrytoinnissa oli joidenkin vakanssien osalta rekrytointivaikeuksia.

Asuntokauppa oli kohtalaista, eikä myyntiriskejä toteutunut vaikka yleinen taloudellinen tilanne kääntyi selvästi heikompaan suuntaan.

Suhdanteiden nopea heikkeneminen saattaa muodostaa merkittävän riskitekijän asuntomyynnille

Kaupunkisuunnitteluvirasto

Viraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty kaupungin ohjeitten ja määräysten mukaisesti. Viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa arvioidaan vuosittain talousarvion valmistelun yhteydessä.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella kaupunkisuunnitteluvirasto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Kaupunkisuunnitteluviraston arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat:

- kuntien keskinäinen kilpailuasetelma kärjistyy
- investointilama
- kuntarakenneuudistus ja metropolihallinnan kehittäminen ajautuu umpikujaan ja lamaannuttaa suunnittelujärjestelmän
- Östersundomin toteuttamiseen tähtäävä suunnittelu viivästyy ja metron toteuttamissuunnittelu ei käynnisty. Teknisen huollon suunnittelu vaikeutuu
- ei onnistuta yhteen sovittamaan lyhyemmän ja pidemmän tähtäimen ratkaisuja
- kaupunki ei säily houkuttelevana yrityksille ja veronmaksajille
- tietojärjestelmiä ei osasta käyttää ja investoinnit eivät tuota haluttuja hyötyjä

- uusia hallintajärjestelmiä ei saada sopeutettua prosesseihin
- teknisen toimen suunnittelu yhteistyöalustan käyttöön ei sitouduta eikä sopeuteta toimintaan
- ProjectWise-järjestelmän käyttöönottoa ei koeta riittävän tarpeellisena
- osastojen välisen yhteistyön kehittämisen jää arjen kiireiden jalkoihin
- sisäisen viestinnän kehittämisen tärkeyttä ei ymmärretä
- asiakaspalvelun organisointi

Virasto ottaa toiminnassaan huomioon edellä mainitut riskit.

Kiinteistövirasto

Kiinteistövirastossa on vuonna 2012 aikana tehty riskienhallintaan liittyvä sisäinen tarkastus. Tarkastuksen pohjalta on riskienhallinnan menettelyjä kehitetty vuoden 2012 aikana pitäen sisällään mm. viraston riskienhallintapolitiikan ja systemaattisen osastotasoisten keskeisten riskien seurantamenettelyt. Kehitystyön aikana on osalle riskeistä löydetty hallintakeinoja.

Vuoden 2013 aikana osastot tarkentavat omia ohjeistuksiaan laaditun riskienhallintapolitiikan pohjalta.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuudesta on arvioitu. Vuoden 2011 valvonnan suoritti ulkoinen tilintarkastaja osana koko kaupungin riskienhallinnan tarkastusta. Vuonna 2012 kaupungin sisäinen tarkastus suoritti riskienhallinnan arvioinnin.

Vuoden 2012 aikana viraston johtoryhmäseminaarissa hyödynnettiin riskienhallinnan kypsyysmalliluonnosta, ja riskienhallinnan kypsyys-tasoksi arviointiin ”muodollinen” (taso 2/5).

Kiinteistöviraston arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat:

- Kiinteistövirasto ei pysty luopumaan tarpeettomista tai sellaisista tiloista, joiden omistaminen ei ole tarkoituksen mukaista. Palveluverkkoa ei haluta supistaa eikä ulos vuokratuista tiloista ei haluta luopua. Riski on tunnistettu tiloja ja rakennuksia on arvioitu tästä näkökulmasta eri selvityksissä. Nykyiset toimenpiteet eivät kuitenkaan ole vielä ratkaisseet perus-

- ongelmaa. Valmistellaan tulevalle valtuustokaudelle toimitilastrategia tai vastaava, jonka mukaan mm. tarpeettomista tiloista luovutaan suunnitelmallisesti. Riskin hallintakeinojen toteuttaminen ajoittuu usealle vuodelle.
- Kaavoituksen määrä ja sisältö eivät vastaa asiakkaiden tarpeita. Riski on tunnistettu. On aloitettu kaupunkisuunnitteluviraston ja kiinteistöviraston välisten prosessien kehittäminen. Riskin poistaminen vaatii hallintokuntien yhteisten prosessien ja yhteistyön kehittämistä.
 - Maanhankinnan määrärahojen rajallisuudesta johtuva raakamaan niukkuus vaikeuttaa tulevaisuuden tonttutuotantoa. Väärä hinnoittelu estää hankinnan tai nostaa kustannuksia.
 - Uudis- ja korjausrakentamisen laadun heikkous. Riski on tunnistettu ja otettu huomioon tarjouspyyntöasiakirjoissa ja tilahankinnan ja myynnin prosesseissa. Tilakeskuksessa kerätään palautetta käyttäjiltä ja asiakashallintokunnilta rakentamisprosessin sujuvuudesta ja lopullisten tilojen ominaisuuksien ja tilaratkaisujen sopivuudesta käyttäjien toimintaan ja palautetta käytetään hyväksi tilanhankintaprosessin kehittämisessä
 - IT-järjestelmien toimivuus ja tietojen oikeellisuus. Riski on tunnistettu. Kehitetään järjestelmiä. Edellyttää uusia resursseja. Riskin poistaminen vaatii merkittävää panostusta järjestelmien ja niiden sisältöjen kehittämiseen.
 - Tietojärjestelmien monimutkaistuminen ja hallittavuus on riski. Tietotekniikan lisääntynyt käyttö, itsepalvelun lisääminen sekä henkilöstön ikääntyminen muodostavat riskin perustoiminnalle. Ennakoivalta henkilöstösuunnittelulla voidaan osaltaan vaikuttaa henkilöstörakenteeseen ja työtehtäviin.
 - Harmaan talouden torjunta. Riski on tunnistettu ja otettu huomioon suunnitteluohjeissa ja tilahankinnan prosesseissa. Tilakeskuksessa noudatetaan kaupungin ohjeita harmaan talouden torjumiseksi kaupungin hankintojen yhteydessä. Ohje sisältää menettelytavat, joilla varmistetaan, että palvelujen toimittaja on täyttänyt vero-oikeudelliset ja työnantajavelvollisuutensa.
 - Investointimäärärahat eivät riitä rakennus- ja toimitilakannan käyttökuntoisena pitämiseen. Riski on tunnistettu ja rakennusten korjausohjelma on laadittu tästä näkökulmasta. Nykyiset toimenpiteet eivät kuitenkaan ole vielä ratkaisseet perusongelmaa. Tavoitteena on saattaa rakennus- ja tilaomistus pitkällä aikavälillä sellaiselle tasolle, että kaupungilla on taloudelliset edellytykset huolehtia omistamansa rakennus- ja tilakannan käyttöarvon säilymisestä.
 - Asemakaavojen ajanmukaisuuden arvioinnin menettely vaikeuttaa vuoden 2013 alusta alkaen tontinluovutusta ja kiinteistökehityshankkeita. Myytäessä, ostettaessa ja vuokrattaessa vanhentuneiden asemakaavojen tontteja on riski antaa virheellistä myyntitietoa kaavan toteuttamisedellytyksistä. Jos luovutettaviin kiinteistöihin sisältyy merkittäviä kaavariskejä, hankekehittäjien toteuttamiskynnys korkea. Riski on osittain tunnistettu. Riskien toteutumista voidaan oleellisesti pienentää hankkiutumalla itse selville omistuksessaamme olevan tonttiomaisuuden kaavallisista ominaisuuksista ja kertomalla riskeistä niille, joille tontteja luovutetaan.
 - Henkilöresurssit suhteessa kasvaviin osaamisvaatimuksiin ja riippuvuus kriittisten osaamisalueiden avainhenkilöistä sekä eläköitymisen vaikutukset osaamiseen ja toiminnan sujuvuuteen. Riski on tunnistettu ja henkilöstötarpeen ennakointisuunnitelma on laadittu tästä näkökulmasta. Ammattitaitoisen henkilökunnan rekrytointi ja sitouttaminen edellyttää palkkausjärjestelmän uudistamista.
 - Avainhenkilöiden sijaistaminen kriittisissä tehtävissä. Riski on tunnistettu.

Rakennusvalvontavirasto

Tekemänsä itsearviointin perusteella rakennusvalvontavirasto esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Viraston johtoryhmä jatkoi vuonna 2012, Oiva Akatemian konsultin johdolla vuonna 2011 alkanutta, viraston strategiatyötä.

Viraston merkittävimmät riskit liittyvät tietojärjestelmähankkeisiin. Facta-Ahjo -hankkeiden yhteensovittaminen on viivästynyt. Toteutus ajoit-

tuu vuodelle 2013. Facta-Ahjo -integraatioon on alkuvuodesta 2013 kytketty ulkopuolista projektihallintaa. Sähköisen lupahankkeen (ehakemus) etenemiseen tulee ongelmia aiheutumaan siitä, että hankkeessa keskeisessä roolissa oleva viraston asiantuntija siirtyy talvella 2013 muihin tehtäviin.

Teknisen sektorin asiantuntijoiden uusrekrytointi tuottaa virastossa jatkuvia vaikeuksia, koska erityisesti insinööripuolen palkkaus on jäänyt pahasti jälkeen yksityisestä sektorista. HAY-

HAVAINTOJA TYTÄRYHTEISÖJEN SELONTEOISTA

NELJÄNNESVUOSITTAIN RAPORTOIVAT TYTÄRYHTEISÖT

Finlandia-talo Oy

Kokonaisvaltainen riskikartoitus on tehty kevättalvella 2011, jonka yhteydessä on riskejä ja riskien hallinnan tasoa on arvioitu ja vakuutus-tasoa on ajanmukaistettu. Tehtyä kokonaisvaltaista riskikartoitusta arvioidaan vuosittain sisäisesti. Viimeksi arviointi suoritettiin marraskuussa 2012.

Arvioinnin perusteella Finlandia-talon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaistila on hyvä.

Vuoden 2012 aikana on pidetty laatu-prosessin mukaiset auditoinnit ja kehitetty asiakaspalautejärjestelmässä olleita puutteita. Vuoden 2012 aikana riskien toteutuminen on pystytty estämään ennakoivalla työllä. Vuodelle 2013 on liiketoimintasuunnitelmassa identifioitu merkittävimmät riskit ja hallintatoimenpiteet.

Finlandia-talon arvion mukaan merkittävimmät riskejä ovat:

Vesivuodot, jotka voivat aiheuttaa toiminnan keskeytymisen sekä muutosten omaksumisen hitaus verrattuna yksityisomisteisen yrityksen toimintakulttuuriin. Vesivuotojen ennaltaehkäisyssä avainasiassa ovat kiinteistöhuollon rooli ja hyvä yhteistyö kiinteistön omistajan kanssa. Aktiivinen yhteistyö peruskorjauksissa, remonttien valvonta ja aktiivinen viestintä ovat työkaluja vuotojen ennaltaehkäisyssä.

Muutostilanteissa muutoksen omaksuminen ja muutosvastarinta voivat aiheuttaa maineriskin yritykselle. Toimintakulttuurin muutostyö on yksi

järjestelmässä olevien palkkaus ei myöskään vastaa tehtävien vaatavuutta ja vastuullisuutta, mutta vuonna 2013 ei tältä osin pitäisi tulla vakansseja täytettäväksi.

Kolmas keskeinen riski liittyy siihen, etteivät käytettävissä olevat koulutusrahat riitä asiantuntijoiden välttämättömään täydennyskoulutukseen tilanteessa, jossa rakentamisen määräykset muuttuvat.

tärkeimmistä tehtävistä johdolle. Kehityskeinoja toimintakulttuurin muutokseen ovat mm. sisäisen viestinnän lisääminen muutoksen tarpeellisuudesta henkilöstölle ja omistajille, systemaattisen ja valmentavan johtamisen kehittäminen sekä osaamisen laajentaminen oman työnkuvan ulkopuolelle.

Helsingin Bussiliikenne Oy

Vuoden 2012 aikana käynnistettiin työ tietojärjestelmiin ja tietohallintoon liittyvien riskien minimoimiseksi. Vuoden aikana päivitettiin myös sisäisen valvonnan toimintaohjeet.

Helsingin Bussiliikenne Oy:n arvioinnissa esille tulleita merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat:

- Yhtiön pitkäaikaisen tappiollisuuden takia yhtiön maksuvalmius ja taserakenne ovat heikkoja.
- Yleensä kaksi kertaa vuodessa järjestettävät tarjouskilpailut ovat sopimusliikennöitsijän keskeisin liikeriski, sillä suuret tuotannon vähennykset kilpailutappioiden myötä heikentävät kannattavuutta. Vuonna 2013 yhtiön liikennettä on kilpailussa kahdessa tarjouskilpailussa.
- Kuljettajien saatavuus ja rekrytointi on riippuvainen yleisestä taloustilanteesta. Vuonna 2012 kuljettajatilanne oli hyvä, mutta tilanne saattaa kuitenkin muuttua, kun yleinen talouskehitys kääntyy nousuun. Tällöin mahdollinen kuljettajapula

vaikuttaa yhtiön tulokseen ja palvelun laatuun.

Arvioinnin perusteella Helsingin Bussiliikenteen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Riskienhallinnan kehittämisessä keskitytään vuoden 2013 aikana yhtiö kannattavuuden ja maksuvalmiuden parantamiseen. Lisäksi päivitetään jatkuvuussuunnitelmat.

Helsingin kaupungin asunnot Oy

Helsingin kaupungin asunnot Oy:n riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty hajautetulla mallilla, jossa kukin alueyhtiö laatii omaan toimintaansa nähden tarkoituksenmukaisen riskikartoituksen ja huolehtii sisäisestä valvonnasta. Helsingin kaupungin asunnot Oy puolestaan valvoo, että alueyhtiöt laativat riskikartoitukset ja noudattavat sisäisen valvonnan ohjetta. Helsingin kaupungin asunnot Oy on arvioinut alueyhtiöiden laatimia riskikartoituksia samalla, kun omaa kartoitusta laadittiin.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Helsingin kaupungin asunnot Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet:

- Rakentamiseen liittyvät toimet, jolla pyritään saamaan selkeämpi kuva kiinteistön kunnosta ja tulevista peruskorjauksista.
- Lisäksi sisäistä valvontaa tulee jatkossa kehittää maksuliikenteen ja sopimushallinnon osalta.

Edellä mainittujen kehittämistarpeiden korjaamiseksi on alettu laatimaan kattavaa riskienhallintasuunnitelmaa, joka on tarkoitus saada valmiiksi vuonna 2013.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana kartoittamalla muuttuneen yhtiörakenteen johdosta tapahtuneet riskien painopisteiden muutokset, jossa riskien hallinnassa yhtiöön siirtyneen omaisuuden sekä vastuiden määrää on verrattu sulautuneiden kiinteistöyhtiöiden aiempiin riskikartoituksiin.

Merkittävimpiä riskejä ovat rakentamistoimintaan (uudistuotanto ja peruskorjaukset) ja lainanhoitokuluihin liittyvät riskit.

Rakentamistoiminnan riskeinä nähdään rakentamisen laatuun, korjaustasoon, oikea-aikaisuuteen ja kustannustasoon liittyvät tekijät. Helsingin kaupungin asunnot Oy on aloittanut koko kiinteistökantansa teknisen arvon määrittelyn ja kaupunginlaajuisen korjaussuunnitelman laatimisen.

Lainanhoitokuluihin liittyvänä riskinä nähdään korkotason mahdollinen nousu.

Helsingin Leijona Oy

Helsingin Leijona Oy:n toimitusjohtaja raportoi säännöllisesti hallitukselle ulkoisen toimintaympäristön vaikutuksista yhtiön toimintaan. Merkittävimpien riskien hallitsemiseksi hyväksytään toimenpiteet riskien toteutumisen välttämiseksi.

Yhtiön arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat:

- yleinen taloudellinen tilanne ja sen vaikutus rahoitukseen ja vuokramarkkinoihin
- torikortteleiden toiminnan toteuttamisen hallinnollinen hajanaisuus
- viranomaisten kannanotot elävöittämissä tavoitteiden toteuttamiseen lupa- ja rakentamisvaiheessa ja niiden aikatauluvaikutus rakentamiseen ja vuokratuloihin
- kiinteistön huollon ja ylläpidon mahdollisuus palvella ulkopuolisten markkinahinnan mukaista vuokraa maksavien vuokralaisten tarpeita.

Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy ja Kalasataman jätteen putkikeräys Oy

Yhtiöiden omaa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta käytiin läpi joulukuussa järjestetyssä strategiakokouksessa.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella yhtiöt esittävät, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Yhtiöiden riskienhallinnan itsearviointia tulee kehittää ja siihen panostetaan vuoden 2013 aikana.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kohteet:

- Hallitusten kokouksiin tuodaan ainakin kvartaaleittain tiedoksi yhtiön rahoitustilanne ja maksettujen laskujen koontitiedot.
- Muutoinkin yritysten talousraportointia kehitetään.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on ryhdytty jo vuoden 2013 talousarvion laadinnassa. Talousarvio käsittää myös yritysten kumulatiivisen kassavirtaennusteen. Taloudellista raportointia lisätään ensimmäisestä kvartaalista lähtien.

Yhtiöiden arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat taloudelliset riskit ja niistä suurimpana se, että merkintäsopimukset saadaan solmittua ajoissa. Yhtiöiden rahoitustilanne on vaikea vuonna 2013, jolloin jäteasema, runkoputkiston ensimmäinen vaihe ja kiinteistöliittymät saataan loppuun. Talonrakentamisen lievä viivästyminen tietyissä kortteleissa aiheuttaa sen, ettei merkintämaksuja saada kerätty alkuvaiheessa aivan siinä tahdissa kuin lainannosto- ja takaisinmaksusuunnitelmassa on arvioitu. Vuoden 2013 lopussa investointien kokonaismäärän arvioidaan olevan lähes suunnitelman mukainen. Merkintäsopimusten kertymän pienennys aiheuttaa uuden laina tarpeen. Riskiä hallitaan päivitetävällä kassavirta ennusteella ja uudella lainoituksella.

Mitox Oy

Mitox Oy:n sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu johtoryhmän ja hallituksen yhteisissä strategiakokouksissa. Vuoden 2012 aikana on kiinnitetty huomiota tulevaisuuden liiketoimintaympäristöön sisältyviin potentiaalsiin toiminnan ja talouden riskeihin sekä käynnissä olevien etäluentapalvelujen toimitusprojektien riskienhallintaan.

Mitox Oy:n riskienhallinta kartoitettiin osana Helen-konsernin kokonaisvaltaista riskienhallinta-projektia vuonna 2010. Projektin tuloksina syntyivät Helen-konsernin riskienhallintapolitiikka ja Helen-konsernin riskienhallinnan periaatteet. Jälkimmäinen asiakirja sisältää Mitox Oy:n riskienhallinnan tavoitteet ja konkreettiset keinot riskien hallitsemiseksi.

Tekemänsä itsearviointin perusteella Mitox Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Mitox Oy:n arvioinnissa esille tulleita merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat palvelukokonaisuuksiin liittyvä teknologiariski, käynnissä oleviin etäluentapalvelujen kokonaisprojekteihin sisältyvät sopimus- ja kumppanuusriskit sekä avainhenkilöstön siirtyminen pois yhtiön palveluksesta.

Oy Gardenia-Helsinki Ab

Gardenian tekemän arvioinnin perusteella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on pääasiassa hyvä.

Rahoituksessa ja kustannustasossa tapahtuneet muutokset aiheuttavat suuren taloudellisen riskin kassavarojen riittävyyteen. Parin viimeisen vuoden aikana yleinen taloustilanne on heijastunut yritysten ostoihin.

Toiminnan jatkuvuuden kannalta isoja riskejä ovat tekniikan ja rakenteiden toimiminen. Yrityksen koneet, laitteet ja kalusto on hankittu kaikki samaan aikaan. Nyt reilun 10 vuoden jälkeen näiden uusimistarpeet alkavat olla suuria. Näistä voi syntyä isot kustannuserät yhdelle vuodelle, mikäli koneita ja laitteita joudutaan uusimaan yhden vuoden aikana.

PosiVire Oy

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta arvioitiin vuonna 2012 konsernin riskienhallintatoiminnon avustamana sekä toimintajärjestelmän mukaisissa sisäisessä ja ulkoisissa auditoinnissa ja katselmuksissa. Arviointien perusteella PosiViren sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Vuoden 2012 aikana on kehitetty muun muassa työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden osaamista, toimintamallin mukaista henkilöstön perehdytystä ja varhaisen puuttumisen mallia.

Vuoden 2013 aikana kehitetään ja arvioidaan edelleen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta osana toimintajärjestelmää sen päivityksen yhteydessä sekä sisäisissä ja ulkoisissa auditoinneissa ja katselmuksissa. Samalla toimintajärjestelmään liitetään valmistunut työsuojeluaineisto ja uudistettu varhaisen puuttumisen malli.

Merkittävimmät riskit liittyvät kilpailukykyyn, ulkoihin asiakkuuksiin ja sopimuksiin. Toiminnallisia riskejä ovat sisäisten asiakkaiden rekrytointiriskit ja työtapaturmat sekä mahdollinen puutteelliseksi jäävä työntekijöiden perehdytys.

PUOLIVUOSITTAIN RAPORTOIVAT TYTÄRYHTEISÖT

KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALA

Forum Virium Helsinki Oy

Forum Viriumin arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat:

Makroekonomian tuomat riskit

Mahdollinen taloudellinen taantuma voi vaikuttaa sekä julkistahon että yritysten sitoutumiseen toimintaan. Julkistahojen, erityisesti Helsingin kaupungin, osalta tärkeintä on tuottaa hankkeiden kautta onnistuneita palvelupilotteja, jotka edelleen perustelevat kaupungin investoinnin toimintaan. Digitalisoituminen on avain palvelujen tuottavuuteen, joten kiristyneessä taloustilanteessa tulisi satsata entistä enemmän resursseja palvelujen tuottamiseen uusilla tavoilla. Yritysten osalta tärkeintä on toimintatapojen selkeys ja onnistuminen yhteistyön sillanrakentajana. Yritykset hakevat verkostosta tietoa, kontakteja sekä yhteyksiä julkisen sektorin kehittämistoimintaan.

Kumppaniverkostoon liittyvät riskit

Forum Virium Helsingin toiminta perustuu yhteistyöhön, erityisesti julkisten ja yksityisten tahojen välillä. Yritykset maksavat mukanaolostaan vuosittaista jäsenmaksua. Yritysten sitoutumisen heikkeneminen tai toiminnan painopisteiden muuttuminen voi aiheuttaa jäsenyrityksen eroamisen. Jäsenmaksuriskiä hallitaan pitämällä jatkuvaa yhteyttä kaikkiin jäsenyrityksiin sekä sillä, että jäsenyyteen on sovittu irtisanomisaika mikä mahdollistaa talouden sopeuttamisen mahdollisesti muuttuvaan tilanteeseen. Yhtiö saa Helsingin kaupungin innovaatorahastolta toimintarahoitusta, josta suuruudesta päättää vuosittain kaupunginhallitus. Kuntatalouden kiristyminen voi olla riski julkisen rahoituksen kannalta. Rahoituksen jatkuminen pyritään varmistamaan tuottamalla hankkeita, jotka toteuttavat kaupungin kanssa sovittuja tavoitteita. Lisäksi yhtiö ke-

hittää jatkuvasti muuta rahoituspohjaansa, jottei toiminta ole riippuvaista innovaatorahaston rahoituksesta.

Hankehallintaan liittyvät ulkoiset riskit

Kussakin hankkeessa on riskinhallintasuunnitelma. Hankkeiden etenemistä seurataan säännöllisesti. Jäsenyritykset ja muut hankepartnerit osallistuvat hankkeisiin omilla resursseillaan. Hankkeissa, joita Forum Virium Helsinki koordinoi, se vastaa koko hankkeen toteuttamisesta rahoittajien kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti. Riskinä on se, että partnerit eivät toteuttaisi omia velvoitteitaan. Riskiä hallitaan hankesopimuksilla ja -seurannalla. Sitovissa sopimuksissa eri osapuolten panostus on tarkkaan sovittu. Sopimusrikoista on sovittu sanktiot.

Sisäiset hankeriskit

Yhtiön projektipäälliköt hallinnoivat hankkeita. Virheet hankkeiden hallinnassa voivat vaarantaa niiden rahoituksen. Hankkeen seuranta varten kullekin hankkeelle on perustettu ohjausryhmä. Hankevastuulliset raportoivat säännöllisesti yrityksen johdolle hankkeen etenemisestä. Forum Virium Helsingillä on käytössä projektinhallintajärjestelmä, jossa seurataan kunkin hankkeen tilannetta. Kirjanpidossa hankkeet ovat kukin oma kustannuspaikkansa. Näillä keinoin pyritään varmistamaan sekä projektien sisällön että talouden toteutuminen suunnitellulla tavalla.

Hankintariskit

Hankkeisiin voi sisältyä hankintoja. Hankintoja tehtäessä on noudatettava hankintalakia ja kaupunkikonsernin ohjeita. Epäonnistuneisiin hankintoihin sisältyy merkittävä mediariski. Hankin-

tojen riskiä hallitaan suunnittelemalla hankinnat huolellisesti hankintaohjeistusten mukaisesti.

Helen Sähköverkko Oy

Yhtiön riskiasema on säilynyt suunnilleen ennallaan. Vuoden 2012 alussa voimaan astunut sähköverkkotoiminnan päivitetty sääntelymalli alensi yhtiön sallittua tuottotasoa. Toimiala valitti sääntelymallista markkinaoikeuteen, joka antoi ratkaisunsa 21.12.2012. Markkinaoikeus palautti asian Energiamarkkinavirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Markkinaoikeuden perusteluiden pohjalta on odotettavissa, että sääntelymalliin tulevat muutokset eivät ole merkittäviä Helen Sähköverkko Oy:n kannalta. Yhtiön keskipitkän tähtäimen taloussuunnittelussa on jo otettu huomioon tuottotason aleneminen.

Etäluennan käyttöönottoon liittyen toteutui kaksi riskiä. Pienasiakkaiden tuntipohjainen taseselvitys saatiin järjestelmäongelmien vuoksi kattavasti käyttöön n. 12 kk aikataulusta jäljessä. Lisäksi mittareissa havaitun ohjelmistovian vuoksi n. 200 asiakasta laskutettiin alkuvuonna virheellisen tiedon perusteella. Virheet saatiin korjattua kesän aikana.

Sörnäistenniemen aluerakentaminen edellyttämä 110 kV voimajohdon siirtotyö myöhentyi alkuvuoteen 2013, koska siirtotyön ajaksi ei saatu järjestettyä riittävää sähkön tuotantokapasiteettia varmistamaan sähkönjakelun käyttövarmuutta. Myöhentymisen syynä oli voimalaitoksen huoltoseisokin pitkittyminen.

Riskirekisteriin kirjattujen riskien euromääräinen arviointi päivitettiin. Suurimpana riskinä pidetään sääntelyn määrittämän sallitun tuottotason heilahtelua. Sääntelyyn vaikuttava viitekorko on euroalueen velkakriisin seurauksena painunut ennätyksellisen alas. Sääntelyyn liittyviä riskejä pyritään hallitsemaan aktiivisella edunvalvontatyöllä.

Sopimukseen liittyvät korko- ja hintariskit suojataan riskienhallintapolitiikan mukaisesti. Muut sopimusriskit pyritään minimoimaan huolellisella sopimusvalmistelulla ja riittävän suurilla sopimussakoilla.

Sähkönjakelun toimitusvarmuutta on pitkäjänteisesti parannettu useilla investointihankkeilla ja toimintamallin kehittämisellä. Toimitusvarmuu-

nessa saavutettiin vuonna 2012 yhtiön historian paras arvo.

Helsingin kantakaupungin sähkönsyöttöön tarvitaan käyttövarmuussyistä 2020-luvulla kantaverkon 400 kV suurmuuntoasema. Vireillä oleva sähkömarkkinalain muutos selkiyttänee nykyistä epävarmuutta siitä, kuuluuko tämä suurinvestointi kantaverkkoyhtiön kehitysvastuun piiriin.

Helsingin Matkailu Oy

Tekemänsä itsearviointin perusteella Helsingin Matkailu Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Yhtiön hallituksen käsityksen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on yhtiön kokoon nähden hyvä, mutta kehittämistä tarvitaan etenkin jos yhtiön toiminta laajenee merkittävästi.

Arvioinnissa on kuluneella tilikaudella todettu seuraavia kehittämistä vaativia asioita:

- taloushallinnon järjestelyt, menettelyt ja valvonta
- henkilöstön perehdytys
- sopimustekniikka
- talouden seuranta ja raportointi
- riskienhallinnan järjestäminen.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on kuluneen tilikauden aikana tehty parannuksia. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana.

Vuoden 2013 aikana kehitetään:

- Myyntitoiminnan valvontaa ja seurantaa kehitetään edelleen.
- Raportointia tehostetaan sekä kiinnitetään erityishuomiota maksuvalmiuteen.
- Laskunkäsittelyprosessia kehitetään.
- Palkanlaskennan virheiden vuoksi ulkoistamista toiselle palveluntarjoajalle harkitaan.
- Yhtiön toiminnan laajentuessa sisäinen valvonta ja riskien hallintakeinot tulee jatkossa suunnitella, toteuttaa ja dokumentoida yhtiön osalta erikseen.

Helsingin Matkailu Oy:n arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittämiseen vaikuttavia seikkoja ovat:

Yhtiön toiminta on riippuvainen Helsingin kaupungin linjauksista ja yhteistyösopimuksen jatkumisesta. Kaupungin tavoitteena on yritysyhteistyön lisääminen ja ulkopuolisen panostuksen kasvattaminen kaupungin markkinoinnissa, joten riski on yhtiön kannalta pieni. Yhtiöllä ei ole lainoja.

Taloudelliset ja operatiiviset riskit liittyvät yhtiön maksuvalmiuteen, yhteistyökumppanien maksukykyyn sekä sopimustoimintaan. Helsingin Matkailu Oy:n järjestämät kilpailutukset ja hankinnat sisältävät riskejä, jotka on hankintaprosessissa pyritty etukäteen tunnistamaan ja arvioimaan.

Yhtiön operatiivisiin riskeihin sisältyy myyntitoiminnan järjestelmien epävarma toimivuus ja hyväksyntäprosessien haavoittuvuus, kun henkilökuntaa on vähän. Vuonna 2012 toteutetun lentoaseman matkailuinfon uudistuksen kautta vähennettiin henkilöstöön ja työturvallisuuteen liittyviä riskejä ja turvattiin neuvontatoiminnan jatkuvuus.

Helsinki Abroad Ltd Oy

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan perustana toimii hallituksessa käsiteltävänä oleva toimintasuunnitelma, johon sisältyy osio sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Arvioinnin perusteella yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Esille tulleita merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat:

- Toimintaympäristöstä aiheutuvat riskitekijät, johon yrityksellä ja sen johdolla vähäinen tai olematon vaikutusmahdollisuus. Kansainvälinen rahoituskriisi ja sen vaikutukset Venäjälle ovat yhtiön toiminnan kannalta riski.
- Henkilöstöön kohdistuvat tai henkilöstöstä aiheutuvat riskit yrityksen toiminnalle. Avainosaaminen on usein yhden ihmisen varassa, vastuualueet kasautuvat ja varamiesjärjestelmät puuttuvat. Toimivallanjako yhtiön työntekijöiden ja muiden yhtiön sidosryhmien välillä on osittain epäselvä, koska monet projektit toteutetaan sidosryhmien ohjauksessa.
- Oikeudellinen riski on sopimusten toteutumatta jäämisestä, pätemättömydestä,

mitättömydestä, moitteenvarauisuudesta tai dokumentoinnin puutteesta aiheutuva riski. Oikeudellisten riskien hallinnan kulmakivet ovat sekä kotimaan että Venäjän lainsäädännön tuntemuksessa, sopimusten hallinnassa sekä mahdollisuuksien mukaan kaupungin omien mallisopimusten ja standardien käytössä.

Helsinki Region Marketing Oy

Tekemänsä itsearviointin perusteella yhtiö arvioi, että yhtiön toiminnan luonteeseen, laajuuteen, toimintatapaan ja resursseihin nähden sisäinen valvonta ja riskienhallinta on asianmukaisessa kunnossa. Arvioinnissa ei ole todettu kuluineella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativia epäkohtia.

Vuoden 2013 aikana kehitetään riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa hyödyntämällä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan muistilistaa ja riskimatriisia.

Helsinki Region Marketing Oy:n arvioinnissa esille tulleita merkittävimpiä ulkoisia riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat Venäjän ja erityisesti Moskovan alueen taloudellisen ja poliittisen tilanteen kehittyminen. Venäjän muuttuva lainsäädäntö sekä viranomaisten antamat, muuttuvat hallinnolliset määräykset on arvioitu riskeiksi yhtiön toiminnalle. Rakennus, jossa yhtiön toimintaa harjoitetaan, on huonossa kunnossa. Tästä aiheutuu yhtiölle riski vuokratulojen menetyksistä sekä ennakoimattomia korjauskuluja.

Riskeihin pyritään varautumaan käytettävissä olevien voimavarojen mahdollistamalla tavalla.

Oy Mankala Ab

Mankala-periaatteella toimivissa yhtiöissä osakkaat vastaavat kustannuksista osuuksiensa suhteessa, joten yhtiöllä ei ole liiketoimintariskiä, eikä se altistu markkinasähkön hintariskille.

Mankalan sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty yhteistyössä toimivan johdon, yhtiön hallituksen ja yhtiölle hallinnon palveluja tarjoavan Helsingin Energian kanssa. Johto ja hallitus arvioivat säännöllisesti yhtiön taloudellista tilaa ja toiminnallisia tavoitteita sekä niiden toteutumista.

Yhtiön tulevaisuuden näkymät ovat Helsingin Energian tuotantoyhtiönä vakaat. Yhtiötä kehitetään pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti osana Helsingin Energian sähkön hankinta- ja tuotanto-liiketoimintaa.

Suomen Energia-Urakointi Oy

Yhtiö on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta toimintavuotensa aikana. Kehittämistä vaatii edelleen kaikkialla organisaatiossa kyky soveltaa menetelyjä jokapäiväisessä toiminnassa. Tämä tuke- miseksi toimintajärjestelmän keskeisiä osia on erikseen koottu ja perehdytetty organisaatiolle sekä muistutettu asiasta sisäisen tiedottamisen kautta.

Vaikuttavuuden parantamiseksi tavoitteena on lisätä sisäisten ja ulkoisten auditointien määrää.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Suomen Energia-Urakointi Oy arvioi, että riskienhallinnan

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA

Helsingin Konsernihankinta Oy

Konsernihankinnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty osana Hankintakeskuksen toimintaa (ks. Hankintakeskus).

MetropoliLab Oy

MetropoliLab Oy:n arvioinnin perusteella yrityksen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

MetropoliLab Oy on käyttänyt toimintansa riskinarvioinnissa työkaluna PK-RH Foorumin haavoittuvuusanalyysiä. Arviointimenettely kohdistettiin vuonna 2012 seuraaviin toiminnallisiin prosesseihin ja palveluihin: liikeriskit, henkilöstö- riskit, sopimus- ja vastuuriskit, tuoteriskit, tietoriskit, ympäristöriskit, palo- ja rikosriskit.

Arvioinnissa luokiteltiin riskit, arvioitiin niiden nykyisiä hallintakeinoja ja muodostettiin selkeä kuva ja toimenpideratkaisut merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallinnasta.

MetropoliLab Oy on arvioinut merkittävimpiä toimintaansa liittyviä riskejä ja epävarmuustekijöitä.

ja sisäisen valvonnan tila on kokonaisuutena melko hyvä, mutta jatkuvan parantamisen periaatteiden mukaisesti vaatii vielä kehittämistä. Kuluneella tilikaudella havaittuja parantamista ja kehittämistä vaativia epävarmuustekijöitä ovat avoimilla kilpailluilla markkinoilla toimimiseen liittyvät liiketoimintariskit, asiakkaiden maksukyky- riski, myyntisopimuksien vahingonkorvaus- ja laaturiskit, asennustöiden työturvallisuus- ja työ- terveysteriskit, henkilöstön kiihtyvä eläköityminen sekä organisaation avainhenkilöiden resurssi- riski.

Edellä mainittuja riskejä hallitaan sopimuksin, laatujärjestelmien avulla ja henkilöstöä koulut- tamalla.

Vuoden 2012 aikana kehittämistoimien painopis- te oli yhtiön ydintoimintaan kuuluvassa projekti- toiminnassa sekä talouden raporttien laadussa.

Riskienhallintaa tehostetaan entisestään toteute- tun arviointityön perusteella vuonna 2013. Li- säksi on ajantasaistettu laitteistohankintojen pit- kän tähtäimen investointisuunnitelma ja laadittu henkilöstösuunnitelma ja asetettu henkilöstön koulutustavoitteet.

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Pääkau- punkiseudun Kierrätyskeskus Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Minkään merkittävimmiksi arvioitujen riskien riskienhallinnan tason ei arvioitu olevan kovin korkealla, eli riskienhallinnassa on melko paljon parannettavaa. Toisaalta minkään riskin osalta ei arvioitu riskin olevan ”ei lainkaan hal- linnassa”.

Arvioinnin perusteella yrityksen suurimmat riskit olivat arviointihetkellä:

- henkilöstön osaamiseen ja asenteeseen liittyvät riskit sekä avainhenkilöriskit
- rahoitukseen liittyvät riskit
- henkilöiden terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät riskit

- uuden toimipisteen perustamiseen liittyvät riskit/uuteen toimipisteeseen muuttamiseen liittyvät riskit
- hankintaan liittyvät riskit ja ongelmat
- toimintaympäristöön liittyvät epävarmuustekijät
- maine- ja vastuuriskit

Yhtiön johtoryhmä määrittäi tavoitteet ja aikataulut riskien hallintakeinojen kehittämiseksi. Riskienhallintasuunnitelmaan on kirjattu vuodelle 2013 useita kehittämistoimenpiteitä.

Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on arvioitu konsernihallinnolle toimitetuissa osavuosi- ja vuosikatsauksissa. Arvioinnin perusteella Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2011 aikana päivittäisen toiminnan osana. Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy on käynnistänyt merkittävimpien riskien ja epävarmuustekijöiden arvioinnin. Arvioinnin odotetaan valmistuvan vuoden 2013 aikana.

Suomenlinnan Liikenne Oy

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on arvioitu konsernihallinnolle toimitetuissa osavuosi- ja vuosikatsauksissa. Arvioinnin perusteella Suomenlinnan Liikenne Oy:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2012 aikana päivittäisen toiminnan osana. Suomenlinnan Liikenne Oy on käynnistänyt merkittävimpien riskien ja epävarmuustekijöiden arvioinnin. Arvioinnin odotetaan valmistuvan vuoden 2013 aikana.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN TOIMIALA

Helsingin Seniorisäätiö

Kaikki toimintaan liittyvät palvelut ja palveluprosessit on kuvattu. Riskit ja vaaratilanteet sekä laadulliset puutteet on kuvattu ja kirjattu sekä suunniteltu miten niitä ennaltaehkäistään ja korjataan. Riskien hallinnan tila perustehtävään ja toimintaan liittyen on hyvä.

Talouteen liittyvät riskit on minimoitu. Kassavirta pysyy hyvänä kuukausittaisten hoitopäivämaksujen säännöllisyydellä. Säätiö myy kaikki asu-

Työmaahuolto Oy Ab

Työmaahuolto Oy Ab:n arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuudesta perustuu sekä ulkoisten tilintarkastajien että kaupungin sisäisten tarkastajien raportteihin ja muuhun viranomaisvalvontaan.

Työmaahuolto Oy Ab:n riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilan voidaan arvioida olevan riittävällä tasolla. Yhtiö on kiinnittänyt huomiota em. tarkastusorganisaatioiden parantamishdo- tuksiin.

Yhtiö tunnistaa, että sen hankintaprosessiin saattaa sisältyä puutteita. Näiden puutteiden korjaamiseksi yhtiö ohjeistaa ja kuvaa hankintaprosessit vuonna 2013 sekä kilpailuttaa julkisesti tärkeimmät toiminta-alueet.

Vuoden 2013 alussa yhtiössä toteutetaan kokonaisvaltainen riskienarviointi, jonka perusteella yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja määrittelevät tärkeimmät kehittämiskohteet vuodelle 2013.

Työmaahuolto Oy Ab on arvioinut, että sen merkittävin riski on huonossa kunnossa oleva tuotantolaitteisto, joka on tullut merkittävimmältä osaltaan teknis-taloudellisen käyttökänsä päähän. Tämä arviointi perustuu asiantuntija-arvioihin sekä kokemuseräiseen tietoon ja tällä riskillä on taloudellisia, operatiivisia ja strategisia ulottuvuuksia. Riskin vähentämiseksi on tehty välttämättömiä ylläpitokorjauksia ja vähäisiä investointeja, mutta pitkäntähtäimen suunnitelmia asiasta ei ole, sillä yhtiö odottaa kaupungin ruokapalvelustrategian ja omistajapolitiikan selkiytymistä.

kaspaikat kaupungille sovitun vuosittaisen toteuttamisohjelman mukaisesti.

Seniorisäätiöön on luotu tietosuojaorganisaatio ja määritelty tietoturvallisuuden periaatteet ja toimintatavat. Talouteen ja tietoturvaan liittyvä riskien hallinta on hyvällä tolalla.

Johtoryhmä, toiminnanjohtaja ja viimekädessä hallitus arvioi riskin vaikutuksia ja päättää toimenpiteistä.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty 2012 aikana laatimalla laaja ja kattava omavalvontasuunnitelma sekä tietoturvallisuussuunnitelma.

Vuoden 2013 aikana päivitetään omavalvontasuunnitelma ja kehitetään käyttöomaisuuskirjanpitoa.

Rakenteellinen muutos laitoshoidosta palveluasumiseen sisältää riskejä. Seniorisäätiö myi Helsingin kaupungille kiinteistönsä, jotta niiden peruskorjaukset mahdollistuisivat. Nyt uhkana on, että korjauksia ei kannata enää tehdä (Kannelkoti), kun rakennukset päässeet liian huonoon kuntoon.

Seniorisäätiön edellytykset turvata tulevaisuutensa ovat merkittävästi vähentyneet, jos rakennusten huono kunto estää toiminnan jatkumisen.

Oulunkylän sairaskotisäätiö

Arvioinnin perusteella Oulunkylän sairaskotisäätiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä seuraavilla alueilla: toiminnan organisointi, tavoitteiden asettaminen, toiminnan eettisyys, riskien tunnistaminen, valvontamenettelyt, raportointi ja tiedonvälitys erittäin hyvää. Tietosuojaoikeudet päivitettiin toimintavuoden 2012 aikana.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta ja arviointi on asteittain vakiintunut säännölliseksi toimintatavaksi.

Säätiön toiminnan kannalta keskeisin riski on tunnistettu liikeriski: Sotainvalidien ja veteraanien tilalle on löydettävä uusia asiakas-/ potilasryhmiä, jotta toiminta voi jatkua täysipainoisesti varmistuen samalla sotainvalidien ja muiden veteraanien palvelut.

HUS:n tilausten käynnistyminen pienensi liikeriskiä merkittävästi. Myös kannattavuus saattaa olla lähivuosien mahdollinen riski ottaen huomioon hintakehityksen.

Toimintavuoden 2012 syksyn uhkaava alijäämä oli osoitus siitä, kuinka haavoittuva säätiön talous on, mikäli vapautuvaa kapasiteettia ei onnistuta täyttämään suunnitellusti.

Toimintavuoden 2013 aikana tavoitteena on aiempaa paremmin määritelty asema ja kuntoutussairaalan palveluiden hyödyntäminen uudessa kaupungin sosiaali- ja terveystalossa ja palvelujärjestelmässä.

Niemikotisäätiö

Niemikotisäätiö on arvioinut 4.2.2013 riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta käyttäen apunaan konsernihallinnon laatimaa sisäisen valvonnan taulukkoa/ muistilistaa.

Tekemänsä itsearviointin perusteella Niemikotisäätiö esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohdat, puutteet tai kehittämiskohteet:

- tavoitteiden asettaminen: kannustinjärjestelmä puuttuu
- valvontatoimenpiteet: tehtävien eriyttäminen, toimintatapa mahdollisessa syytösteeseen asettamisessa tai muussa oikeusseuraamustilanteessa
- raportointi: toiminnan vaikuttavuuden mittarit puuttuvat, järjestelmä palautteen saamiseksi sidosryhmiltä puuttuu ja poikkeustilanteiden tiedotusmenettelyt puuttuvat.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on laadittu alustava toimenpidesuunnitelma.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana mm. hankintamenettelyjä edelleen tarkemmin ohjeistamalla, vahinkoriskien osalta mm. koko henkilöstön laajalla turvallisuuskoulutuksella ja toimipaikkakohtaisilla turvallisuuskävelyillä. Vuoden 2013 aikana kehitetään valvontatoimenpiteitä lisäämällä säätiön hallintoon henkilöstöresursseja. Raportoinnin osalta pyritään ottamaan käyttöön toiminnan vaikuttavuuden arvioimiseen soveltuva menetelmä.

Taloudelliset riskit

Niemikotisäätiön varsinaisen toiminnan ja jälleenvuokraustoiminnan rahoituksen kannalta merkittävin rahoitusriski kytkeytyy Helsingin

kaupungin taloudelliseen tilanteeseen. Muutokset kaupungin taloudellisessa tilanteessa vaikuttavat ostopalveluiden kautta säätiön toimintaan. Viime vuosina säätiön saama rahoitus ei ole vastannut yleistä kustannustason nousua. Rahoitusriskeihin varaudutaan mm. aktiivisella talouden seurannalla, kustannusten karsinnalla, toiminnan priorisoinnilla ja jälleenvuokrauksen osalta erityisellä kehittämisrahastolla, jossa on varattu rahaa huoneistojen lisääntyviin kunnossapitomenoihin.

Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä suurin liittyy asiakaskunnan muutokseen. Yhä moniongelmaisemman asiakaskunnan kuntouttaminen nykyisellä henkilöstömäärällä muodostaa ison haasteen lähitulevaisuudessa. Niemikotisäätiön henkilöstömäärä on mitoitettu lähinnä säätiön alkuperäisen asiakaskunnan mukaan eikä siis vastaa muuttunutta tilannetta. Operatiivisiin riskeihin Niemikotisäätiö pyrkii vastaamaan mm. entistä suunnitelmallisemmalla henkilöstökoulutuksella ja pitkäjänteisellä strategiayöllä.

Oman riskinsä muodostavat toimintaympäristössä tapahtuvat juridis-hallinnolliset muutokset, jotka aiheuttavat tarvetta lisätä säätiön hallinnon henkilöstöresursseja. Niemikotisäätiössä henkilöstöresurssit on perinteisesti priorisoitu vahvasti asiakkaiden kanssa tehtävään työhön.

SIVISTYS- JA HENKILÖSTÖTOIMEN TOIMIALA

Helsingin Musiikkitalon säätiö

Säätiön arvion perusteella sen toimintakenttä ja toiminnan laajuus huomioon ottaen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Arvioinnissa esille tullut yhtiön lähivuosien merkittävin riski tai epävarmuustekijä liittyy säätiön varallisuusasemaan ja sen tuomiin mahdollisuuksiin toteuttaa tarkoitustaan. Säätiölle perustamisvaiheessa asetetun säädepääoman ja sen saaman sinänsä suuren Pro Musica säätiön myöntämän avustuksen tuottamat vuotuiset tulot eivät riitä kovinkaan hyvin säätiön tarkoituksen vaikutukselliseen toteuttamiseen.

Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö

Operatiivisiin riskeihin liittyy myös toimintaan soveltuviin toimitilojen hankkiminen. Lähitulevaisuudessa joudutaan joidenkin toimitilojen soveltuvuutta kuntoutuskäyttöön arvioimaan uudelleen. Haagan toimintatalon kohdalla joudutaan vakavasti miettimään kiinteistöstä luopumista, mikäli vuokranantaja ei toteuta välttämättömiä remontteja.

Strategiset riskit

Strategiset riskit kohdistuvat erityisesti Niemikotisäätiön kehittämistoimintaan, joka nyt asiakaskunnan voimakkaasti muuttuessa on erityisen tärkeää. Merkittävä haaste on kompensoivan rahoituksen löytäminen aiemman kehittämistoiminnan mahdollistaneen RAY-rahoituksen tilalle. Niemikotisäätiö yrittää aktiivisesti etsiä uusia rahoituskanavia ja kumppanuuksia kehittämistyöhön.

Vahinkoriskit

Toiminnan luonteen takia tiloihin ja henkilöihin liittyviä vahinkoriskejä kartoitetaan toimipaikka-kohtaisilla riskikartoituksilla. Näihin liittyviä vahinkoja pyritään ennalta ehkäisemään mm. koulutuksen ja käytännön harjoitusten avulla.

Helsingin seudun kesäyliopistosäätiön sisäisen valvonnan tilaa on arvioitu hallituksen strategia-työssä riittäväksi. On todettu, että nykyinen seuranta edelleen on riittävä.

Arvioinnin esille tulleita merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat yleinen taloudellinen tilanne (jäsenkaupunkien toiminta-avustukset, erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus ja sen kehittyminen sekä oppilasmaksut). Suurin vaikuttava tekijä on opiskelijamäärä, sillä se vaikuttaa suoraan kuluvaan vuonna talousarvion toteutumiseen ja kahtena seuraavana vuonna valtion avustukseen. Talouden yleinen heikkeneminen ja sen aiheuttama oppilasmäärän ”romahtaminen” on suurin riskitekijä.

Jäsenkaupunkien toiminta-avustusten pieneneminen tai loppuminen kokonaan aiheuttaisi korotuksen oppilasmaksuihin, joka edelleen vaikuttaisi oppilasmääriin. Riskit nähdään kuitenkin tällä hetkellä ja edelleen vuonna 2013 pieneksi jäsenkaupunkien avustuksen suhteen OKM:n valtionosuuden suhteen riski on selvästi suurempi. Arvioinnin perusteella Helsingin seudun kesäyliopistosäätiön sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Yhteisön sisäistä valvontaa on edelleen kehitetty pitämällä ajan tasalla päivitykset hankittuihin kirjjanpidon ja talouden ohjelmistoihin. Näiden avulla kyetään talouden toteutumista seuraamista parannettu ja ollaan lähellä reaaliaikaista seurantakykyä. Kehitettyä kurssikohtaista talouden toteutuman seurantaa on käytetty. Säätiön vakuutukset on tarkistettu.

Helsingin teatterisäätiö

Teatterisäätiön hallitus on arvioinut teatteritoiminnan riskien hallintaa määrittelemällä strategiassaan teatterin tulokortin strategiset linjaukset, menestystekijät ja toimenpideohjelmat. Hallitus on tarkistanut tulokortin tavoitteet vuoteen 2013. Tärkeimpänä strategisena linjauksena teatterin talouden hallinnassa on edelleen taloudellisten riskien huomioiminen ohjelmistosuunnittelussa sekä esitystoiminnan ja oman tulonhankinnan turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Tämän tavoitteen saavuttamisessa on keskeisenä riskien hallinnan elementtinä oman pääoman vahvistaminen turvaamaan vuosittaiset lipputulovaihtelut.

Kaupunginteatteri on laatinut yhteistyössä vakuutusyhtiön kanssa teatterin turvaselvityksen, jossa on arvioitu henkilöstön, omaisuuden ja toiminnan vakuutukset. Lisäksi edustajiston ja hallituksen jäsenillä sekä teatterin johdolla on voimassa olevat vastuuvakuutukset.

Teatterin aulapalveluista ja katsojien yleisöturvallisuudesta vastaa Sodexo Oy, joka on laatinut omat turvallisuusohjeet henkilökunnalleen.

Arvioinnin perusteella Kaupunginteatterin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa voidaan pitää vuoden 2012 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä hyvänä. Myös työturvallisuuteen kiinnitetään jatkuvasti huomiota.

Riskienhallintaa kehitetään edelleen osana Kaupunginteatterin toimintaa ja suunnitteluproses-

sia. Teatterirakennuksen tulevan peruskorjauksen suunnittelussa kiinnitetään huomiota mm. kulunvalvonnan tehostamiseen ja yleisö- ja esitysturvallisuuden lisäämiseen.

Arvioinnissa esille tulleita merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat teatteritoiminnan perusluonteen mukaisesti itse esitystoimintaan liittyvät epävarmuustekijät, alan henkilöstövaltaisuus, produktioiden taiteellisten ja taloudellisten tulosten onnistuminen ja ensi-iltojen saama vastaanotto, mitä merkittävästi vaikuttaa teatterin katsojatavoitteiden saavuttamiseen ja oman tulohankinnan onnistumiseen.

Helsinki Stadion Oy

Helsinki Stadion Oy on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta sisäisesti toimitusjohtajan ja hallituksen toimesta. Arviointi on säännöllinen osa yhtiön jokapäiväistä toimintaa sekä hallituksen kokousasioiden käsittelyä. Tekemänsä itsearviointin perusteella Helsinki Stadion Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämis-kohteet:

- Hankkeita yhteistyössä yhtiön vuokralaisen kanssa toteutettaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että tilaajina ei käytetä useita tahoja, sillä riskinä on juridisten sopimussuhteiden hämärtyminen.
- Tilaajan tulee pyytää urakoitsijalta muutos alirakoitsijoista kirjallisena.
- Tiedonkulun varmistaminen hankkeissa, joissa on useampi osapuoli.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on kiinnitetty asiaan huomiota, mutta todettu myös, että kyseessä on ollut yksittäinen poikkeustapaus.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty päivittämällä vuoden 2008 kuntokartoitus vuoden 2012 aikana sekä toteuttamalla kuntokartoituksen korjaus- ja kunnossapitosuosituksia, jotka toimivat yhtenä välineenä yhtiön merkittävimmän riskin todennäköisyyden ja suuruuden arvioinnissa sekä sen minimoimisessa. Vuoden 2013 aikana on tavoitteena kehittää eri-

tyisesti yhtiön huoltokirjaa ja huoltokirjan päivittämistä.

Merkittävin riski tai epävarmuustekijä liittyy yhtiön rahoitusrakenteeseen ja yhtiön omistaman kiinteistön kunnossapitoon. Yhtiötä perustettaessa ei ole välttämättä pystytty huomioimaan kiinteistön kunnostustarpeiden laajuutta ja tarvetta pysyä kehityksen mukana. Kuntokartoituksen yhteydessä paljastui, että yhtiö ei välttämättä kykene suorittamaan suurimpia peruskorjauksia ilman ulkopuolista rahoitusta.

Yhtiön tulorakenne on kuitenkin muuttunut hie-man vuoden 2011 alusta, jolloin yhtiö on alkanut saada vuokratuloa omistamansa kiinteistön vuokralaiselta. Kymmenen ensimmäisen vuoden vuokra on maksettu aikoinaan kertasuorituksena ja se on käytetty stadionkiinteistön rakennuskustannuksiin.

Kunnostus- ja korjaustoimenpiteitä priorisoidaan ja toteutetaan edelleen vuonna 2013 kuntokartoituksen tulosten ja suositusten perusteella yhtiön varojen puitteissa. Suurempien peruskorjaushankkeiden osalta yhtiö joutuu turvautumaan ulkopuoliseen avustukseen.

Helsinki-viikon säätiö

Säätiön sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty siten, että keskeisille toiminnoille on laadittu ohjeet ja operatiivisen toteutuksen avuksi on investoitu ohjelmistoihin ja työkaluihin (projektinhallinta-, sopimus- ja budjetoitvälaineet) sekä koulutukseen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu vuosittain uuden toimintavuoden alussa kertaamalla koko henkilöstön kanssa organisaation vastuunjaot, toimintatavat, ohjeet ja työkalut sekä vuoden lopussa sisäisissä arviointitilaisuuksissa. Lisäksi toimintaa valvotaan kuukausitasolla projektiokohtaisilla budjetti- ja sopimus-katsauksilla.

Arvioinnin perusteella säätiön sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan tila on hyvä.

Säätiön toimintaan liittyvä keskeinen riskitekijä on tapahtumatoimintaan kuuluva pääsylipputulujen epävarmuus. Vuonna 2012 Helsingin juhla-viikkojen lipunmyynti toteutui noin 14 % budjetoitua parempana. Toimintavuoden 2012 muutkin tuotot toteutuivat selvästi budjetoitua parempina ja kuluissakin saatiin aikaan merkittäviä säästöjä

ja vuosikokouksessa hyväksytyyn talousarvioon nähden tulos oli kaiken kaikkiaan yli 150 000 euroa parempi.

Lipputulosten toteutumiseen vaikuttaa monta muuttujaa, erityisesti hinnoittelu, ohjelman tunnettuus, viestintä ja markkinointi sekä muu samanaikainen kulttuuriohjelmatarjonta. Juhlaviikot pyrkii parhaan osaamisensa mukaan arvioimaan lipputulonsa, pitäytyen säätiön hallituksen hyväksymän riskinkantokyvyn rajoissa.

Jääkentäsäätiö

Jääkentäsäätiössä ei ole vuoden aikana erikseen arvioitu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta, mutta säätiö arvioi että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä ja siinä ei ole merkittäviä puutteita tai kehittämistarpeita.

Säätiö on jatkuvasti arvioinut merkittävimpiä riskejä. Merkittävimpiä riskejä ovat yleisen taloudellisen tilanteen kehitys ja siitä johtuva palvelujen kysynnän muutokset.

Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy, Urheiluhallit Oy ja Vuosaaren Urheilutalo Oy

Sisäinen valvonta toteutuu osana päivittäisiä tehtäviä ja toimintaprosesseja. Yhteisön sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty säännöllisesti ja mm. tietojärjestelmien osalta ylläpidetään omaa erillistä riskianalyysia.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu myös konsernihallinnolle toimitetuissa osavuosi- ja vuosikatsauksissa.

Merkittävimmät ympäristöä kuormittavat tekijät yhtiöiden toiminnassa liittyvät pääasiassa energiankulutukseen. Kulutuslukemat ovat pääsääntöisesti opetusministeriön näille laitoksille antamien ohjearvojen tasolla.

Suurimmat riskit ympäristölle muodostavat vedenkäsittelykemikaalit, joista haitallisimpia ovat natriumhypokloriitti ja suolahappo varsinkin päästessään tekemisiin toistensa kanssa. Tämän välttämiseksi aineita sisältävät astiat on sijoitettu erillisiin, viranomais määräysten mukaisesti valuma-altaisiin mahdollisten astiarikkojen varalta.

Henkilöstöön kohdistuvat merkittävimmät riskitekijät kohdistuvat työtapaturmiin sekä työolosuh-

teista aiheutuviin mahdollisiin työkyvyn alenemiin. Sairaus- ja tapaturmapoissaoloja sekä tapaturmien määrää ja laatua seurataan vuosittain. Hallikohtaiset työturvallisuusriskien arvioinnit on sisällytetty turvallisuusasiakirjoihin. Halleissa järjestetään vuosittain turvallisuusharjoitukset. Henkilöturvallisuuteen liittyvään koulutukseen ja tiedotukseen on erityisesti panostettu.

Seure Henkilöstöpalvelut Oy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Seure Henkilöstöpalvelut Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kannalta ei yhtiössä ole merkittäviä epäkohtia.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiskohteet:

Yhtiössä halutaan syventää henkilöstön tietoisuutta riskienhallinnan merkityksestä tavoitteiden saavuttamisessa. Riskien arvioinnin uudelleenarviointi aloitettiin marraskuussa 2012. Riskit ja toimenpiteet niiden hallitsemiseksi käsiteltiin yhtiön johtoryhmässä. Sisäisen valvonnan osalta tulee tehdä vielä tarkistuksia.

Ulkopuoliset tarkastajat suorittivat vuoden 2012 aikana tarkastuksen rekrytointi- ja palkanlaskentaprosessien osalta. Tarkastuksessa ei löydetty merkittäviä puutteita. Suositusten ja havainnointien perusteella ryhdytään jatkotoimenpiteisiin.

Merkittävimpiä strategisia riskejä ovat yhtiön maineeseen ja luottamukseen liittyvät riskit.

Operatiivisista riskeistä suurin liittyy tietojärjestelmiin, koska yhtiön toiminta on täysin riippuvainen tietojärjestelmien toimivuudesta. Järjestelmien toiminnan turvaaminen kaikissa olosuhteissa on erittäin tärkeää.

Liiketoiminnan kehittämishankkeisiin liittyy myös riski. Yhtiön tulee huolehtia, että kehittämishankkeet pidetään erillään yhtiön muusta liiketoiminnasta ja että rahoitus turvataan. Lisäksi tulee varmistaa, että yhtiössä löytyy resurssit sekä riittävä osaaminen kehittämishankkeiden loppuunsaattamiseksi.

Taloudellisista riskeistä suurin on yleinen taloudellinen tilanne, koska vaarana on, että asiakkaat eivät käytä yhtiön palveluita odotetulla tavalla. Yhtiön tulee panostaa ennakointiin ja pitää tiiviisti yhteyttä asiakkaisiin, jotta mahdolliset tilauskannan muutokset tulisivat tietoon mahdollisimman nopeasti ja että niihin voitaisiin reagoida. Toisena taloudellisena riskinä voidaan pitää hinnoitteluriskiä. Yhtiö voittoa tuottamattomana yrittää pitää hinnat mahdollisimman alhaisena.

Stadion-säätiö

Stadion-säätiön riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tällä hetkellä hyvä. Säätiön hallitus on tietoinen riskeistä ja etsii niihin ratkaisuja yhdessä kaupungin kanssa.

Toiminnalliset riskit liittyvät lähivuosina Olympiastadionin huonoon kuntoon. Stadionilla on nykyisessä kunnossaan käyttöikää 5-10 vuotta. Kuntotutkimus 2010 kertoo, mitkä asiat ovat kriittisiä tulevana vuosina ja tutkimukseen on kirjattu myös korjaustoimenpiteet. Koska stadion perusparannetaan ja uudistetaan, ei kyseisiä toimenpiteitä tehdä, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, ennen rakennushankkeen käynnistymistä syystalvella 2015.

Olympiastadionin talous vaatii yhteisiä toimenpiteitä tulevana vuosina. Vuoden 2013 aikana selviää millaisissa osissa stadionia on mahdollisuus perusparantaa ja uudistaa vuosina 2015–2018. Rakentamisvuosina toiminnan tuotot ovat minimissä.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi valtion osallistumista Olympiastadionin perusparantamishankkeeseen 16.5.2012 niin, että valtio osallistuu Helsingin Olympiastadionin perusparannuksesta aiheutuviin kustannuksiin siten, että valtion osuus on enintään puolet perusparannushankkeen kustannuksista. Perusparannus ja uudistamishanke voidaan aloittaa tehdyn tarveselvityksen ja sen sisältämän tilaohjelman pohjalta.

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi 28.11.2012 sopimuksen Helsingin kaupungin ja Suomen valtion välisestä yhteistyöstä Helsingin Olympiastadionin perusparannushankkeen rahoittamisessa.

Stadion-säätiön hallitus käynnisti suunnittelijoiden valinnan heinäkuussa 2012, suunnittelijat

valittiin 8.1.2013 ja hankkeen suunnittelu käynnistyy helmikuussa 2013. Hankkeen on tarkoitus olla valmis vuoden 2018 loppuun mennessä.

UMO-säätiö

UMO-säätiö on arvioinut riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämistä ja toimivuutta vuotuisessa tilintarkastuksessa jossa ei ole ollut huomautettavaa.

Tekemänsä itsearviointin perusteella UMO-säätiö esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMEN TOIMIALA

Hansasilta Koy

Hansasillan riskienhallinta ja sisäinen valvonta on järjestetty raportoimalla säännöllisesti yhtiön tilanteista kaupungin ohjeiden mukaisesti sekä lisäksi käymällä asioita läpi hallituksen kokouksissa.

Tekemänsä oman arvioinnin perusteella Hansasilta esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Kuluneella tilikaudella ei ole havaittu parantamista ja kehittämistä vaativia kohteita tai puutteita.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana kehittämällä hallitustyöskentelyä, jonka kehittämistä jatketaan vuonna 2013.

Hansasillan arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat Itäväylän yli kulkeva rakennus ja katolta putoava lumi. Lumien putoamisen estämiseksi on katolta pudotettu toistuvasti kertyneet lumet

Helsingin Asumisoikeus Oy

Riskienhallintasuunnitelman perusteella riskienhallinnan taso on yhtiössä hyvällä tasolla. Hallitus ja sen alainen työvaliokunta seuraa riskejä säännöllisesti osana normaalia toimintaa ja vuosisuunnittelua sekä tekee tarvittaessa muutoksia toimintatapoihin riskien välttämiseksi heikkojenkin signaalien perusteella.

Yhtiön toiminnassa on hyödynnetty hallituksen vuonna 2011 vahvistamaa, työvaliokunnassa laadittua yksityiskohtaista riskienhallintasuunnitelmaa, sisältäen riskien ja niiden todennäköi-

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohdat ja kehittämiskohteet: resursoiminen sopimuksiin sekä talouden ennustettavuuden parempi ja tarkempi seuranta.

Merkittävimpiä riskejä ovat UMO:n julkinen rahoitus, kiinteiden kustannusten joustamattomuus ja oman rahoituksen liian suuri osuus sekä talouslama.

syyden kuvauksen erillisenä riskikenttäselvityksenä.

Yhtiö on arvioinut toimintansa laajuuteen ja rakenteeseen nähden merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja.

Yhtiö on jaotellut riskit neljään pääluokkaan; strategiset riskit, taloudelliset riskit, toiminnalliset riskit sekä vahinko- ja turvallisuusriskit. Tehdyn arvioinnin perusteella yhtiöllä on sekä vähäisiä, että merkittäviä riskejä, mutta ne eivät pääsääntöisesti ole kovin todennäköisiä.

Arvioinnissa esille tullut merkittävin riski ja epävarmuustekijä on ennakoimaton vastikenousu (taloudellinen/sisäinen/ulkoinen riski). Pääoma- ja tonttikulut jyvitetään yhtiötasolla. Hoitokulutetaan kukin kohde vastaa itse.

Suurella painoarvolla käyttövastikkeeseen vaikuttavien pääomakulujen osalta merkittävimmät riskit ovat:

- 1990-luvun uudistuotannon rahoittamiseksi nostettujen aravalainojen vuosimaksun tarkistukseen vaikuttavan inflaation kehitys
- 2000-luvun uudistuotannon rahoittamiseksi nostettujen korkotukilainojen korkotason kehitys
- merkittävän uudistuotannon määrän ja hintatason vaikutus vastikekehitykseen (korkotukilainoitettua)

Hoitotalouden osalta merkittävimmät riskit ovat energiakustannusten kehitys. Taloudellisesti merkittävimmän energiakustannuksen eli lämmityksen hinnankorotukseen vaikuttaa mm. energiaverotuksen kiristyminen.

Helsingin kaupungin 450-vuotis-taiteilijata- losäätiö

Säätiön merkittävimmät riskit ovat vuokrarästit, vuokran nostopaineet ja epävarmuus siitä saako säätiö riittävästi maksukykyisiä vuokralaisia. (tiedot: vuosikatsaus 4.2.2013)

Helsingin Sähkötalo Koy

Arvioinnin perusteella Kiinteistöosakeyhtiö Helsingin Sähkötalon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Helsingin Sähkötalon arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat korkotason nousu sekä taloudellisen taantumien aiheuttama vuokralaisriski.

Korkotason nousuun on varauduttu lainasalkkua rakennettaessa: yhtiön lainoista osa on kiinteäkorkoisia tai suojattu erilaisin instrumentein kuten koronvaihtosopimuksin. Lisäksi yhtiön käytössä olevaan Sampo Pankin konsernitiliin on liitetty luottolimiittiominaisuus, joka osaltaan varmistaa yhtiön maksuvalmiutta.

Helsingin Sähkötalo pyrkii löytämään vakavaraisia vuokralaisia sekä vuokrasopimuksia neuvoteltaessa tekemään pitkäaikaisia vuokrasopimuksia. Yhtiön toimiva johto seuraa säännöllisesti vuokrasaamisten kehittymistä ja saamisten perintää hoitaa ulkopuolinen perintätoimisto.

Kiinteistölle mahdollisesti aiheutuviin vahinko-, ilkivalta- ja muihin vastaaviin riskeihin ja niiden aiheuttamiin vaurioihin ja häiriöihin on varauduttu ennaltaehkäisevästi turvallisuusjärjestelyin, kattavalla kamaravalvonnalla, kiinteistöautomaation etävalvontajärjestelmällä sekä kiinteistön täysarvovakuutuksella.

Helsingin Tennispalatsi Koy

Yhtiön toimintaan liittyvät riskit ja sisäisen valvonnan nykytilaa ja kehittämistarpeita on arvioitu konsernin laatiman riskienhallintaa koskevan matriisin perusteella.

Helsingin Tennispalatsin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Yhtiön toiminnan

luonteeseen, laajuuteen, toimintatapaan ja resursseihin nähden sisäinen valvonta on asianmukaisessa kunnossa.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa ja on kehitetty vuoden 2012 aikana päivittämällä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan muistilistaa ja riskimatriisia. Kiinteistön korjausten PTS-suunnitelma päivitettiin vuoden 2013 talousarvion laatimista varten. Yhtiö siirtyi kokonaisuudessaan sähköiseen taloushallintoon.

Helsingin Tennispalatsin arvion mukaan yhtiön toimintaan liittyviä merkittävimpiä riskejä ovat yhtiön omistaman kiinteistön ja sen tekniikan ikääntyminen sekä suuren vuotuisen käyttäjämäärän aiheuttama tilojen luonnollinen kuluminen ja tästä aiheutuvat lisääntyvät korjauskustannukset.

Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy

Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy:n sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty kiinteistökierroksilla, käyttäjäpalavereilla ja laitteiden tarkkailulla ja valvonnalla. Hallinnon ja taloudellisen valvonta toteutetaan tilintarkastajien suodattamilla tarkastuksilla sekä kaupungin konserniraportoinnilla. Arvioinnin perusteella Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä/tydyttävä.

Arvioinnissa esille tulleita merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat yleinen epävarmuus taloudellisesta tilanteesta, mikä saattaa johtaa vuokralaisten mahdollisiin irtisanoutumisiin.

Helsingin Toimitilat Koy

Arvioinnin perusteella Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilojen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä lukuun ottamatta arvioinnissa kuluneella tilikaudella havaittuja seuraavia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan epäkoh-
tia/virheitä:

- kiinteistöjen pelastussuunnitelmia tulee päivittää
- määräaikaishuoltotehtävien suoritusten kuittausmenettelyjä on vielä tarkennettava ja auditointimenettely otettava käyttöön
- sähköisen Pakki-huoltokirjan käyttöä tulee edelleen laajentaa ja tarkentaa.

Yhtiö on ryhtynyt toimenpiteisiin kaikilla em. toiminta-alueilla.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2012 aikana mm. tarkentamalla kunnossapitosuunnittelua, tutkimalla ja korjaamalla kiinteistöjen sisäilmaongelmia, uudistamalla kiinteistöhoitosopimukset, parantamalla johdon vastuuvakuutusturvaa, jatkamalla säännöllisiä käyttäjä- ja huoltoyhtiötapaamisia kohteissa, lisäämällä Tilajaavastuu.fi-palvelun hyödyntämistä sekä jatkamalla sähkönostossa hintakiinnityksiä lähivuosille.

Vuonna 2013 sisäistä valvontaa ja riskien hallintaa kehitetään edelleen hankkimalla koulutusta, kiinnittämällä edelleen huomiota kunnossapidon PTS-suunnitteluun, jatkamalla kiinteistöjen sisäilmaongelmien tutkimista ja korjaamista, tarkentamalla kiinteistöhuollon määräaikaishuolto- tehtävien hallintaa, jatkamalla säännöllisiä huoltoyhtiö- ja käyttäjätapaamisia, jatkamalla pelastussuunnitelmien päivittämistä, jatkamalla sähkönostossa hintakiinnitysten tekemistä lähivuosille sekä mahdollisesti varautumalla lainojen korkojen nousuun korkosuojauksia lisäämällä.

Helsingin Toimitilat on arvioinut merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä.

Yhtiön rooli kaupunkikonsernissa säilynee ennallaan, joten merkittäviä strategisia riskejä ei ole. Operatiivisista riskeistä merkittävimmät ovat hankintojen onnistuminen (rakennus- ja korjausrakentamistoiminnan riskit) ja kiinteistöjen korjausvelka (erityisesti kiinteistöjen sisäilmastoriskit ja vahinkoriskit). Meneillään oleva talouskriisi synnyttää riskejä rahoituksen hintaan ja rahan saatavuuteen.

Tarvittavaa asiantuntija-apua hankitaan mm. rakennuttamiseen, korjaussuunnitteluun, huoltokirjamanagerointiin ja erikoishuollon auditointiin sekä sähkönostokiinnitysten ajoituksiin.

Taloudellisen toimintaympäristön kehitystä seurataan jatkuvasti ja se otetaan huomioon suunnittelussa ja toiminnassa.

Helsingin Väylä Oy

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu viimeksi hallituksen kokouksessa 7.2.2013. Arvioinnin perusteel-

la yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hallituksen käsityksen mukaan hyvä.

Arvioinnin perusteella yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hallituksen käsityksen mukaan hyvä.

Vuosien 2011–2012 aikana on edelleen varmistettu väylän tietoliikennejärjestelmän toimivuutta laajentamalla reaaliaikaista valvontaa. Valvonnalla pyritään varmistamaan mm. järjestelmien toiminta poikkeustilanteessa.

Merkittävimpänä toiminnallisena riskinä pidetään väylällä sattuvaa liikenneonnettomuutta ja sen seurauksena syttyvää tulipaloa. Pelastuslaitos on järjestänyt yhteistyössä väylän hoitohenkilöstön kanssa runsaasti pelastusharjoituksia ennen väylän käyttöönottoa.

Helsingin Ympäristöalo Koy

Helsingin Ympäristöalan hallituksen vastuulla on huolehtia siitä, että Helsingin Ympäristöalossa on sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön nähden toimiva riskienhallinta ja sisäinen valvonta.

Helsingin Ympäristöalan hallinnon ja taloudellinen valvonta toteutetaan tilintarkastajien suodattamalla tarkastuksilla sekä kaupungin konserniraportoinnilla. Kiinteistö on ollut 9.9.2011 saakka rakentamisvaiheessa ja pääpiirteissään vastuut ovat urakoitsijalla. Ei ole tunnistettavissa olevia merkittäviä riskejä.

Itä-Pasilan Pysäköinti Oy

Tilikaudella 2013 on tarkoitus kartoittaa ja parantaa riskienhallintaa edelleen. Tämä nyt tehty arviointi perustuu itse arviointiin.

Arvioinnin perusteella yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä. Varsinaisia epäkohtia ja virheitä ei tilikaudella 2012 ole havaittu.

Yhtiön sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on edelleen kehitetty vuoden 2012 aikana kaudella taloushallinnon, fyysisen turvallisuuden ja tietoturvan osalta. Yhtiö hyödyntää sisäisen valvonnan taulukkoa apuvälineenä riskien kartoittamisessa.

Yhtiö on arvioinut toimintansa laajuuteen ja rakenteeseen nähden merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehit-

tymiseen vaikuttavia seikkoja. Arviointia tullaan jatkamaan riskienhallinnan kartoittamiseksi vuoden 2013 aikana konsernin ohjaamalla tavalla.

Kaapelitalo Koy

Yhtiön riskienhallinnan pohjana on keväällä 2008 tehty ja syksyllä 2010 uudelleenarvioitu konserniyksiköstä saatu riskikartoitusohjeen mukainen riskiarviointi.

Arviointi on tehty kokonaan uudelleen vuonna 2012 saatujen uusien ohjeiden mukaisesti. Arvioinnin perusteella yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on kokonaisuudessaan vähintään tyydyttävällä tasolla.

Arviointi perustui dokumentoituun itsearviointiin ja aineistoon, joka todentaa itsearvioinnin tulokset ja laajuuden. Selontekoa laadittaessa suoritettiin johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan nykytilan ja kehittämistarpeiden systemaattinen ja organisaation kokoon ja rakenteeseen nähden riittävän kattava arviointi.

KOY Kaapelitalon toiminta jakautuu riskienhallinnan järjestämisen näkökulmasta katsoen neljään osaan.

Yhtiön hallinto on järjestetty kuten konserniyksiköissä yleensäkin. Toimintaa ohjaa konserniyksikön ohjeistus, valvonta ja neuvova palvelu. Keskeiset dokumentit ovat Johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet, hallituksen työjärjestys ja riskienhallintaohjeet. Merkittäviä riskejä ei havaittu, joskin dokumentaation yksityiskohtaisuudessa on parantamisen varaa. Yhtiön tavoitetasoa pienempi kassatilanne aiheuttaa lisäpaineita seurannalle.

Kiinteistönomistajana yhtiöllä on siihen liittyviä vakiintuneita käytäntöjä. Näistä tärkein on ajan tasalla pidettävät ja henkilöstölle koulutettavat kiinteistökohtaiset pelastussuunnitelmat, joissa on vaadittua minimitasoa laajemmin kartoitettu ja kuvattu sekä riskit että toimintamallit niiden toteutuessa. Joissakin prosesseissa on selkeyttämisen varaa ja joitakin on kokonaan määrittelemättä.

Yhtiö peruskorjaa kiinteistöjään jatkuvasti ja tähän rakentamistoimintaan liittyy suuri joukko riskejä. Yhtiön toimintaa ohjaa ns. normaali rakentamistapa, jossa osin lainsäädännön ja ennen

kaikkea oikeuskäytännön määrittelemät toimitatavat suojaavat kaikkia projektien osapuolia. Selkeä kansallisten standardien mukainen sopimuskäytäntö, työmaakokoukset ja dokumentoidut työmaapäiväkirjat sekä kiinteä yhteistyö sekä rakennusvalvonnan että rakennussuojelun viranomaisten kanssa suojaavat yhtiötä hyvin. Urakoiden ennakoinnissa, suunnittelussa ja kustannusarvioinnissa on vielä parantamisen varaa.

Yhtiön tulot muodostuvat tilavuokrauksesta, joka jakautuu sekä pitkäaikaiseen työ- ja toimitilavuokraukseen että lyhytaikaiseen tapahtuma- ja esitystilavuokraukseen. Lainsäädännön noudattaminen, henkilöstön koulutus ja selkeät sopimuskäytännöt turvaavat yhtiön toimintaa tällä saralla. Vuokraukseen liittyvien tietojärjestelmien täyttä hyötyä ei ole vielä saatu käyttöön ja joissakin järjestelmissä on ollut vikoja.

Yhtiön tulevaisuutta sekä henkilöstön työvireyttä ja henkistä tasapainoa on ylläpidetty ja kehitetty myös sillä, että aina riskejä ja uhkia arvioitaessa on tehty myös mahdollisuuksien ja käyttämättömän tai löytämättömän toimintapotentiaalin analysointia. Henkilöstön hyvinvointiohjelma jatkui vuoden 2012 aikana työhyvinvointikorttien suorittamisella.

Oman, joskin vaikeasti määriteltävän, riskinsä yhtiön toiminnalle muodostaa jatkuvasti lisääntyvä ja yhä enemmän toimintaa ohjaava konserniohjaus sekä siihen liittyvä raportointi ja mittaus. Ohjaus muodostaa riskin sekä yhtiön omailemaisuuksille että henkilöstön jaksamiselle. Molemmat ovat asiakkaiden mukaan yhtiön tärkeimpiä voimavaroja.

Kaisaniemen Metrohalli Koy

Itsearvioinnin perusteella Kaisaniemen Metrohalli esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Arvioinnissa on todettu, ettei kuluneella tilikaudella ole ollut parantamista tai kehittämistä vaativia riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohtia. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana siten, että aikaisempien toimenpiteiden johdosta on suoritettu korjaavia toimenpiteitä, kuten liikaa perittyjen rahoitusvastikkeiden palautus osakkaille. Vuoden 2013 aikana riskienhallintaa kehitetään kiinteistöhallinnon sopimusta täsmentämällä.

Kaisaniemen Metrohalli on arvioinut merkittävimpiä riskejä. Kiinteistö on otettu käyttöön vuonna 1994, joten merkittävin toiminnallinen riski liittyy metroaseman kiinteistön ikääntymiseen ja sen myötä mm. tasonvaihtolaitteiden kasvavaan korjaustarpeeseen lähivuosina.

Kiinteistön vahinkoriskit on turvattu voimassa olevalla täysarvovakuutuksella.

Kiinteistö Oy Helsingin Malminkatu 3

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksen antamien ohjeiden ja toimintamallien mukaisesti sekä jatkuvaluontoisesti osana yhtiön hallituksen, toimitusjohtajan ja kiinteistönpidon tehtäviä hoitavien normaalia toimintaa.

Arvioinnin perusteella Helsingin Malminkatu 3:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä.

Vuonna 2012 sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitettiin varautumalla tilikauden aikana käynnistetyn Kampin palvelukeskuksen toiminnallisen peruskorjauksen synnyttämiin riskeihin. Yhtiö sopi HKR-Rakennuttajan kanssa hankkeen raportointikäytännöistä.

Vuonna 2013 sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitetään edelleen, kun Kampin palvelukeskuksen toiminnallisen peruskorjaus etenee ja tähän liittyvät turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat toteutetaan ja valvotaan.

Helsingin Malminkatu 3 on arvioinut merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä.

Merkittäviä strategisia riskejä ei ole näköpiirissä vaan yhtiön toiminta säilynee ennallaan osana kaupunkikonsernin palvelutuotantoa. Merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät hankintatoimen (korjausinvestoinnit) onnistumiseen.

Maailmantalouden tilanne voi synnyttää rahoitusriskejä sekä pääoman saatavuuden että rahoituskustannusten osalta.

Merkittävimmät vahinkoriskit ovat mahdolliset palo- ja vesivahingot.

Hankintojen onnistumista varmistetaan ammattitaitoisen hallituksen ja henkilöstön lisäksi käyt-

tämällä tarvittavaa ulkopuolista asiantuntija-apua.

Palovahinkojen ennaltaehkäisemiseksi noudatetaan määräyksiä ja huolehditaan laitteiden ja välineiden käyttövalmiudesta kiinteistöllä.

Taloudellisen toimintaympäristön kehitystä seurataan jatkuvasti ja se otetaan huomioon suunnittelussa ja toiminnassa.

Kontulan Palvelutalo Oy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Kontulan Palvelutalo Oy esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä. Arvioinnissa ei ole todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaatia epäkohtia.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana miettimällä mahdollisia riskejä ja uhkakuvia. Vuoden 2013 aikana toimintaa jatketaan samalla tavalla.

Kontulan Palvelutalo Oy:n arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat esim. uimahallissa tapahtuva kemikaalivuoto tai kiinteistön tulipalo. Talouteen liittyvät riskit ovat hyvin pienet, koska osakkeet ovat pääasiassa Helsingin kaupungin ja sen tytäryhtiön omistuksessa ja rahoitus on lähes kokonaan vastikeperusteista.

Käpylän Terveystalo Koy

Arvioinnin perusteella Käpylän Terveystalon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä. Sisäisen valvonnan lisäämistä tai riskienhallinnan tehostamista ei ole todettu olevan tällä hetkellä tarvetta. Käpylän Terveystalo ei ole arvioinut merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä.

Lasipalatsin Mediakeskus Oy

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta on arvioitu tavoitteiden ja toimivuuden suunnittelussa sekä tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisessa ja arvioinnissa 5.4.2012. Arviointiin osallistui yhtiön johto sekä esimiehet ja avainhenkilöt. Arviointitilaisuuksia pyritään pitämään kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin.

Arvioinnin perusteella Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on keskinkertainen.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2012 aikana. Merkittävimmäksi ulkoiseksi riskiksi on arvioitu vuokralaisten taloudellinen tila joka on tähän asti ollut kohtuullinen. Tämä riski on luokiteltu keskinkertaiseksi. Kirja kerrallaan -toiminnan arvioinnissa todettiin taloudellinen riski kriittiseksi. Päätettiin selvittää toiminnan kannattavuus, kehitettävyyden sekä tulevaisuuden näkymät ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Lasipalatsin Mediakeskus Oy:n arvion merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat henkilöstöriskit sekä yleinen taloudellinen tilanne, joka heijastuu vuokra- ja laskusaataviin. Henkilöstöriski muodostuu yrityksen avainhenkilöiden erityisosaamisesta.

Malmin Liiketaloy Oy

Malmin Liiketaloy Oy:n arvioinnin perusteella yhtiön toiminnan laajuus huomioiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä/ tyydyttävä. Arvioinnin esille tulleita merkittävimpiä riskejä on vanhemman rakennuksen elinkaaren loppuun kulumisen lähestyminen.

Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos Koy

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on hyvä. Arvioinnissa ei ole todettu kuluneella tilikaudella parantamista ja kehittämistä vaativia riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan epäkohtia.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on kehitetty vuoden 2012 aikana peruskorjauksen yhteydessä. Vuoden 2013 aikana kehitetään edelleen vartioinnin tulosten seuraamista.

Mosaiikkitorin Pysäköintilaitoksen arvioinnin mukaan merkittävimpiä riskejä ovat halliin kohdistuvat ilkvaltateot.

Oy Helsingin Asuntohankinta Ab

Yhtiö on kartoittanut toimintaan liittyvät riskit ja sisäisen valvonnan nykytilan. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä on arvioitu käyttäen kriteereinä toimialan yleisiä riskiarvioita.

Tekemänsä itsearvioinnin perusteella Helsingin Asuntohankinta esittää, että riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila on tyydyttävä.

Arvioinnissa on todettu kuluneella tilikaudella parantamista vaativaksi kehittämiskohteeksi huoneistojen muuttoremonttien tarkastus- ja tilauskäytäntöjen hallinnointi ja valvonta.

Edellä mainittujen poikkeamien korjaamiseksi on yhtiö siirtänyt jälleenvuokrattujen asuntojen muuttotarkastukset omalle vastuulle ja muuttoremonttien tilaaminen tapahtuu yhtiön uudella tietohallintajärjestelmällä.

Vuoden 2013 aikana kehitetään muuttojen hallinnointia ja remonttien laskutuskäytäntöjä uuden remonttilaskujen laskutusjärjestelmän avulla.

Helsingin Asuntohankinnan arvion mukaan merkittävimpiä riskejä ovat kiinteistöjen hoitokulujen nousu yleistä vuokratasoa nopeammin. Asuntoyhtiöiden vastikkeiden kehitykseen ei yhtiöllä ole mahdollisuuksia vaikuttaa.

Korkotason nousu on taloudellinen riski ja se vaikuttaa yhtiön tulorahoituksen riittävyyteen, jos vuokriin ei voida tehdä korkojen nousun edellyttämiä korotuksia.

Pakkalantie 30 Koy

Pakkalantie 30:n arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuudesta perustuu sekä ulkoisten tilintarkastajien että kaupungin sisäisten tarkastajien raportteihin ja muuhun viranomaisvalvontaan.

Pakkalantie 30:n riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilan voidaan arvioida olevan riittävällä tasolla. Yhtiö on kiinnittänyt huomiota em. tarkastusorganisaatioiden parantamishdotuksiin.

Yhtiö tunnistaa, että sen hankintaprosessiin saattaa sisältyä puutteita. Näiden puutteiden korjaamiseksi yhtiön ohjeistaa ja kuvaa hankintaprosessit vuonna 2013 sekä kilpailuttaa tärkeimmät toiminta-alueet.

Vuoden 2013 alussa yhtiössä toteutetaan kokonaisvaltainen riskienarviointi, jonka perusteella yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja määrittelevät tärkeimmät kehittämiskohteet vuodelle 2013.

Pakkalantie 30 on arvioinut, että sen merkittävin riski on huonossa kunnossa oleva tehdasrakennus, joka on tullut teknis-taloudellisen käyttökäytönsä päähän. Tämä arviointi perustuu asiantuntija-arvioihin sekä kokemuseräiseen tietoon,

ja tällä riskillä on taloudellisia, operatiivisia ja strategisia ulottuvuuksia. Riskin vähentämiseksi on tehty välttämättömiä ylläpitokorjauksia, mutta pitkäntähtäimen suunnitelmia asiasta ei ole, sillä yhtiö odottaa kaupungin ruokapalvelustrategian ja omistajapolitiikan selkiytymistä.

Palvelukeskus Albatross Oy

Arvioinnin perusteella Albatross Oy:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan epäkoh-
tia/virheitä ei ole havaittu. Yhteisön sisäistä val-
vontaa ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden
2012 aikana.

Palvelukeskus Albatross Oy on arvioinut toimin-
tansa laajuuteen ja rakenteeseen nähden katta-
vasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuusteki-
jöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikut-
tavia seikkoja.

Äkillisten ja yllättävien teknisten järjestelmien
ongelmia pyritään välttämään PTS-suunnittelun
ja vuositarkastusten avulla. Lisäksi yhtiöllä on
toimintansa laajuuteen nähden riittävät vakuu-
tukset.

Puistolankallion Pankkitalo Koy

Arvioinnin perusteella sisäisen valvonnan ja ris-
kienhallinnan tila on hyvä. Sisäisen valvonnan ja
riskienhallinnan epäkohtia tai virheitä ei ole ha-
vaittu. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on
kehitetty vuoden 2012 aikana.

Äkillisten ja yllättävien teknisten järjestelmien
ongelmia pyritään välttämään PTS-suunnittelun
ja vuositarkastusten avulla. Lisäksi yhtiöllä on
toimintansa laajuuteen nähden riittävät vakuu-
tukset.

Rastilankallion päiväkotiyhtiö Koy

Arvioinnin perusteella Rastilankallion päiväkodin
sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hy-
vä. Yhteisön sisäistä valvontaa ja riskienhallin-
taa on kehitetty vuoden 2012 aikana.

Taloustilanteen arvio tehdään syksyllä hallituk-
selle, ja siinä käsitellään alkuvuoden toteutuneet
kulut ja arvioidaan loppuvuoden tilannetta ja tu-
levaa vuotta.

Rastilankallion päiväkodin on arvioinut toimin-
tansa laajuuteen ja rakenteeseen nähden katta-
vasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuusteki-
jöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikut-
tavia seikkoja. Arvioinnin esille tulleita merkittä-
vimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä ei ole nä-
köpiirissä.

Töölönlahden Pysäköinti Oy

Arvioinnin perusteella Töölönlahden Pysäköinti
Oy:n riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tila
on hyvä.

Töölönlahden Pysäköinti Oy:n pysäköintilaitos
on valmistunut 30.7.2012. Takuuaika on 2 vuot-
ta. Rakentamis- ja takuuvaiheessa vastuut ovat
pääosin urakoitsijalla. Yhtiöllä ei ole tunnistetta-
vissa olevia riskejä.

Viikin viher- ja ympäristötietokeskus Koy

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty
kiinteistökierröksillä ja laitteiden tarkkailulla ja
valvonnalla. Hallinnon ja taloudellinen valvonta
toteutetaan tilintarkastajien tarkastuksilla sekä
kaupungin konserniraportoinnilla.

Arvioinnin perusteella sisäisen valvonnan ja ris-
kienhallinnan tila on hyvä. Arvioinnissa ei tullut
esille merkittäviä riskejä tai epävarmuustekijöitä.

